LOLA MARIA ŢĂMBRESCU-CIUPEIU
RĂDĂCINI AERIENE
EDITURA LIMES Cluj, 2001
Coperta: BOGDAN CREŢU, după o idee a autoarei Designul copertei: CRISTIAN CHEŞUŢ
Editor: MIRCEA PETEAN
Culegere text: Ciprian Ciupeiu Tehnoredactare: Bogdan Creţu
O Editura LIMES, 2001
CA,. .O/i n
oii.sJiiav^Ovü/17
3400 Cluj
Tel. fax: 064 /144109; 093 /194022 e-mail: edituralimes @yahoo. corn
ISBN: 973-8089-40-9

Cititorilor mei

Cuvântm&mtc

Iată că nu a trecut anuî şi al doilea volum este gata să se întâlnească cu cititorii. Trebuie să recunosc că aceştia au meritul lor în toată povestea.

Faptul că o seamă dintre cei care au citit primul volum au fost captivaţi de conţinutul cărţii, cel puţin la nivelul declaraţiilor neoficiale, că multă lume, Ici care carisâ. nu 3. ajuns dccst iHiaîTipiuior,mi-o csrs, cads Ccife ori măîntâlnesc cu câte o cunoştinţă sunt întrebată când va fi gata al doilea tom, toate acestea, mi-au dat ghes să scriu.

Recunosc cinstii că, dacă unii ar fi avut îndoieli şi m-ar fi criticat în vreun fel, acest lucru ar fi constituit o piedică între mine şi hârtie.

Asta nu pentru că nu aş suporta criticile, dar o parte din mine a regretat că am lăsat să vadă lumina tiparului

gândurile mele cele mai ascunse sau întâmplări pe care le cunoşteam doar eu.

Scepticii ar fi încurajat acea parte a mea, care îmi şoptea să nu mai irosesc cerneala degeaba.

Dar n-a fost să fie aşa! Dimpotrivă.

Încurajată fiind, pe de-o parte de către cititori, pe de altă parte de critică, m-am aşezat la masa de lucru.

Cum să nu mă impresioneze faptul că mai multe cititoare care mă cunosc au spus că au plâns când au citit cartea, la care eu am replicat, ca să nu mi se mai citească pe chip emoţia:

- De ce să plângi? N-a murit nimeni! S-a născut o carte!

Cum să nu mă flateze aserţiunea altor cititoare, care mi-au destăinuit că scrierile mele au uh efect liniştitor asupra lor, afirmaţie pe care am parat-o, după bunul meu obicei, cu o glumă:

- Păi, atunci, înseamnă că faci economie şi nu mai trebuie să iei calmante.

Ce să vă mai spun, comparaţia cu Ion Creangă m-a dat gata! Când prima persoană a făcut această comparaţie, am zâmbit

sceptic:
- O, nu, nici chiar aşa!
Dar când şi a doua persoană, fără nici o legătură cu prima, mi-a spus acelaşi lucru, am răspuns:
- Mi s-a mai spus, mă simt copleşită...
Mi s-a părut comic ce mi-a povestit o cititoare care are doi nepoţi gemeni: cică, având o singură carte, trăgeau de ea, care mai de care, ca să citească povestirea Gemenii.
- Nu-i nimic, m-am gândit, voi avea grijă să aibă două volume, data viitoare!
6
Rădăcini aeriene
Una peste alta, am continuat să scriu şi rezultatul se vede. Trebuie să vă mai spun un secret: am scris şi alte povestiri, dar încă nu a venit vremea să vadă şi ele lumina tiparului pentru că, am considerat eu, nu s-au copt încă. Aşa că, în concluzie, veţi mai auzi de mine!
Autoarea
Cluj-Napoca, 14 septembrie 2000
7
An ui 2000
Iată, a sosit mult aşteptatul an 2000!
Aşteptat cu speranţă, cu teamă, cu spaimă, a bătut la uşa timpului rotundul an 2000. Noi i-am deschis bucuroşi, cu bubuit de petarde şi focuri de artificii. Câte nu s-au spus despre anul 2000?!
Probabil aşa o fi fost şi în anul 1000...
...Că va fi sfârşitul lumii, de parcă ar şti cineva când vine sfârşitul lumii, că se vor întâmpla tot felul de catastrofe...
Dar anul 2000 s-a aşezat liniştit în calendar fără să se întâmple nimic neobişnuit, în frenezia generală. Apoi, virusul mileniului, virusul calculatoarelor, a produs o întreagă isterie şi tot nu s-a întâmplat nimic. Să fie toate acestea nişte născociri ale oamenilor pentru a face viaţa mai interesantă?! Cine ştie?!
Rădăcini aeriene
Cifra noului an este o cifră rotundă, ca un cerc, ori cercul este forma geometrică perfectă. Aşa că ne aşteptăm la un an bun, mai bun decât multiplicatul '99.
Dar iată că am scăpat de anul 1999 şi a venit un nou an, nemaiîntâlnit, rotund, frumos, maiestuos, careîşi trage trena celor trei zerouri, fără grabă, tacticos, cu chibzuială şi ne îndeamnă la activitate, insuflându-ne energia necesară.
Suntem fericiţi că am reuşit să sărbătorim acest an nou, care ne aduce cu el atâta speranţă.
Oamenii îşi manifestă bucuria zgomotos, tinerii sunt entuziasmaţi, copiii râd şi bat din palme. Sărbătoarea a descătuşat energii nebănuite, care plutesc în aer şi te încarcă benefic.
Fie ca anul care a sosit să ne aducă pe tot parcursul lui

tot atâta bucurie, câtă am resimţit în prima lui zi!
Cluj-Napoca, 2 ianuarie 2000
9
Fîvil r&tkcîtor
Bine zice cântecul:
„Un părinte poate creşte Şapte, opt copii sau zece,
Dar zece copii cu minte Nu pot ţine un părinte.”
Sunt foarte adevărate, din păcate, aceste constatări. Cei care n-au copii cred că părinţii vor avea noroc la bătrâneţe, căci au cine să-i îngrijească. Nu-i deloc aşa pentru că cei mici cresc, îşi iau zborul şi îşi întemeiază familii, uitând deseori de părinţi. Mai sunt şi excepţii, dar acestea întăresc regula.
Deunăzi am întâlnit pe stradă doi bătrâni, bănuiesc soţ şi soţie, care se certau în gura mare şi le stătea aşa de rău.
Zicea bătrâna: „Dar ce, tu ai crescut copiii? Tu i-ai plimbat cu căruciorul?”
10
Rădăcini aeriene
Iar bătrânul răspundea: „Iară spui că tu ai avut grijă de copii?”
Am vrut să-i opresc şi să le spun că nu le stă bine să se certe la vârsta asta, pentru că ei trebuie să fie exemplu pentru cei tineri şi să fie uniţi în faţa greutăţilor bătrâneţii, dar m-am jenat să-i opresc şi să-i dojenesc. O fac acum cu durere în suflet şi cu lacrimi în ochi şi cine ştie, poate vor citi aceste rânduri, sau dacă nu le vor citi chiar ei, vor fi alţi bătrâni asemenea lor care vor cădea pe gânduri.
Aşa mi-s de dragi bătrânii care mergţinându-se de mână sau braţ la braţ!
Recunosc că, după ce trec pe lângă mine, mă întorc şi mă uit lung după ei cu drag până se îndepărtează, de nu-i mai văd. Ştiu că nu-i frumos să te uiţi aşa insistent după cineva, dar o fac cât mai discret cu putinţă. Dar să revin la ceea ce voiam să vă povestesc.
Este foarte dureros pentru un părinte care are un singur copil să nu-l vadă şi să nu ştie nimic despre el mai mult timp. In această situaţie este o prietenă de-a. mea, care a avut bucuria de-a deveni mamă la o vârstă înaintată. Bucuria ei fu mare, a tatălui şi mai mare, că doar era băiat şi era frumos şi deştept, ca toţi copiii făcuţi la „bătrâneţe”. A crescut mare băiatul, a cunoscut o fată. Bucuria părinţilor, pentru că s-au gândit că acum vor mai avea un copil, dar şi-au făcut socotelile greşit. Fata nu era de la noi, ci de peste mări şi ţări şi s-a gândit să-I ducă şi pe băiat departe, departe de părinţii lui, ca să nu împartă cu nimeni dragostea lui, să fie numai al ei.
Şi au plecat hoţeşte, fără să-şi ia rămas bun de la părinţi, lăsându-i cu inima zdrobită. Într-un târziu au dat un semn de viaţă dintr-un colţ îndepărtat al lumii, dar atât. Părinţii

băiatului au rămas singuri, reproşându-şi unul altuia vini

pe care nu le-au avut, dragul lor băiat rămânând un prilej de ceartă şi dezbinare.

La asta mă gândeam eu când i-am auzit pe cei doi bătrânei certându-se în gura mare pe stradă şi i-am dojenit în gândul meu. Cine ştie, poate mi-au citi gândul sau au văzut privirea mea mirată?!

2 decembriel999, Cluj-Napoca

Soacrăşinork

„Soacră, soacră,
Poamă acră,
Cât te-ai coace Nu eşti dulce. ”
(Poezie populară)

Nu degeaba îmi piac mie proverbele şi zicătorile. Cred că aş câştiga toate concursurile care s-ar ţine pe tema aceasta. Câtă înţelepciune conţin ele, concentrată doar în câteva cuvinte!

Cel care a născocit poezia de mai sus, a ştiut el ce spune. In toată viaţa mea am întâlnit doar două colege care îşi

lăudau soacrele, spunând că s-au înţeles mai bine cu ele decât cu propriile mame.

Fericite muritoare!

Dar ce te faci dacă ai o soacră acrită de propria ei viaţă, invidioasă pe feridrea altora?!

Sau, să te ferească Dumnezeu de o mamă posesivă, care are un singur băiat, pe care l-ar ţine lângă ea toată viaţa.

Unele dintre acestea nu se împacă cu gândul că trebuie să împartă dragostea fiului lor cu altcineva şi atâta uneltesc, până când îşi recapătă fiul, fără să ţină cont că acesta are o familie.

Am cunoscut de-a lungul timpului toate tipurile de soacre, iar de a mea nu voi vorbi, pentru că s-a dus demult în lumea celor drepţi, cu toate frustrările, cu toate uneltirile şi cu toate regretele ei de femeie.

Spunea cineva odată că cine n-a fost bună ca noră, nu va fi bună nici ca soacră şi invers. Aşa să fie oare?

În tot cazul, după câte ştiu eu, într-o dispută trebuie să cedeze cel mai înţelept, adică cel mai vârstnic, pentru că înţelepciunea se dobândeşte odată cu înaintarea în vârstă.

O, dacă aş putea întoarce timpul înapoi, multe lucruri le-aş face altfel!

Nu degeaba se spune: „Dă-mi, Doamne, mintea românului cea de pe urmă”, adică mintea cea coaptă a omului înţelept, nu cea pripită a tânărului care sare în sus, împins ca de un arc, la fiecare nedreptate ce i se face.

Vine vorba:

- Ce faci, bade? Şezi şi cugeţi?
- Ba nu, numa' şed!

Sau celebrul, de acum, slogan: „Noi muncim, nu gândim!”

14

Rădăcini aeriene

Păi, dacă nu gândeşti înseamnă că ai ieşit din rândul oamenilor, că doar omul chiar prin aceasta se deosebeşte de dobitoace: „Cogito, ergo sum!”, adică „Gândesc, deci exist!”.

De cânde lumea lume, soacra cunora n-au făcut casă bună (cu mici excepţii, care întăresc regula) şi eu ştiu şi de ce.

Pentru că la mijloc este un singur bărbat, de care una trage în stânga, cealaltă în dreapta, şi niciuna nu vrea să-l împartă.

De aceea, mamele băieţilor, dacă ar fi înţelepte, ar gândi atunci când li se însoară feciorul că au mai câştigat o fată şi nu că şi-au pierdut odorul.

Dar ce te faci cu mamele posesive, care au un singur băiat?!

Expîică-le lor tema de mai sus, dacă crezi că o s-o înţeleagă?!

Cluj-Napoca, 12 septembrie 2000

15

ChirUfiî

Mare bătaie de cap şi cu chiriaşii ăştia! Sunt de toate felurile: şi din ăia care îşi iau tălpăşiţa, fără să-şi achite cheltuielile, şi serioşi, care îşi achită toate obligaţiile, înainte de a pleca.

Am avut parte şi dintr-ăia buni şi dintr-ăia neserioşi, care se mută de colo-colo.

îmi aduc aminte acum că mama nu avea salariu, pentru că n-a lucrat niciodată, fiindcă pe vremea aceea mamele stăteau acasă să îşi educe copiii, să întreţină gospodăria şi nu se stresau la serviciu, iar copiii nu băteau toate drumurile.

Singura sursă de venit a mamei era chiria pe care o primea de la chiriaşii ei. Dar ce chiriaşi! De câte ori mergeam pe la ei ne aşteptau cu un „turn” de plăcinte (ştiau că mamei îi plac plăcintele) şi nu ne mai lăsau să plecăm de la ei până seara.

16

Rădăcini aeriene

Mama avea o căsuţă modestă, sus pe deal, primită ca zestre de la mama ei, cu o grădină plină cu pomi fructiferi.

De câte ori avea câte un cumpărător şi noi o bateam la cap să o vândă, ea răspundea răspicat:

- Asta-i de la mama, nu se vinde, rămâne la copii.

O primise ca „dotă”, când s-a măritat, pentru că tata era militar, şi era obligat la căsătorie să prezinte averea miresei. Nu se putea căsători cu o fată fără avere.

Aşa că bunica i-a cumpărat mamei o căsuţă cu grădină şi a prezentat-o drept zestre.

Iar când îi spuneam mamei că poate o să i-o ia statul când se vor construi blocuri, răspundea răspicat:

-- Pe dealurile astea niciodată nu se vor construi blocuri!

Dar cum niciodată să nu spui „niciodată” pe dealurile acelea s-au construit o mulţime de blocuri, dar mama nu a trăit atât încât să le vadă.

Dar, să mă întorc în zilele noastre, la chiriaşii de acum.

Aud că unii şi-au făcut un adevărat sport din a se muta de colo-colo, fără să plătească, când vine scadenţa plăţilor.

Am avut şi eu un chiriaş, ei zicea că este inginer, care a plecat fără să plătească telefonul, aşa că a stat gratuit o lună, iar la plecare mi-a luat şi geanta de voiaj pe care i-o împrumutasem împreună cu nişte haine de pat. Mă tot mir cum poate fi cineva atât de ticălos.

Dar să nu mă mai mir atâta, ca să nu rămân miratã.

Doar îi ştiam adresa, îi luasem datele din buletin şi puteam să-i fac o reclamaţie. La asta nu s-a gândit? Putea să ajungă reclamaţia la el acasă înaintea lui.

Dar nu m-am complicat, deşi aveam tot dreptul, trăgând totuşi niscaiva învăţături din această păţanie.

Dar, oricâte învăţături tragi, tot o mai poţi păţi şi era s-o păţesc şi a doua oară. De data aceasta însă norocul a fost de partea mea.

17

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

Domnişoarele care s-au hotărât să mă păcălească nu au reuşit şi au fost nevoite până la urmă să-şi plătească toate cheltuielile până la ultimul bănuţ.

Plus că s-au ales şi cu o oră educativă, pe care le-am administrat-o gratuit, atât lor cât şi părinţilor lor. In concluzie le-am spus următoarele:

- Cât veţi sta în acest oraş să nu mai faceţi ce aţi făcut, pentru că nu toată lumea e ca mine şi riscaţi să încasaţi şi o „mamă de bătaie”, de o să vă „recupereze părinţii de la spital”.

Nu ştiu dacă lecţia le-a prins bine, dar un lucru e sigur, că cel puţin uneia îi era atât de greu să dea ochii cu mine, încât ar fi făcut orice să nu mă mai întâlnească. Ceea ce s-a şi întâmplat căci, după ce şi-au achitat în mod cinstit toate daioYiile, dorinţa ei s-a împlinit şi de atunci nu le-am mai zărit în veci.

Ce-i drept, când am dat prima dată ochii cu ele, căci erau două, una dintre ele nu mi-a plăcut deloc, pentru că nu te putea privi în ochi, tot timpul îmi ocolea privirea şi primul impuls a fost să nu le primesc, de parcă aş fi bănuit ceva.

Ce bine ar fi fost dacă aş fi cedat primului impuls, dar m-am lăsat impresionată de disperarea părinţilor celeilalte, care ar fi trebuit să doarmă în maşină, cu ele cu tot. Ulterior am aflat că cea care avea lacrimi în ochi fusese dată afară de vechea gazdă şi a trebuit să plece urgent de acolo.

Motivele nu le cunosc, dar le bănuiesc acum.

Dar, slavă Domnului, mai sunt oameni cinstiţi pe lumea aceasta, care nu umblă numai să-i păcălească pe alţii. Aşa că

acum pot să stau liniştită şi să mă gândesc la ce a fost cu un zâmbet uşor în colţul gurii.
Cluj-Napoca, 13 septembrie 200G
18
Păpuşa
Lui Ani
O văd şi acum: o păpuşă cu ochii miraţi, mari şi negri, cu gene lungi, întoarse, ca nişte evantaie.
Şi mersul îi era de păpuşă: paşii mici, uşori, sfioşi.
Da, aţi înţeles, era o păpuşă vie, o fetiţă brunetă, frumoasă, cu ochi mari, întrebători.
Din păcate, pentru puţin timp a fost o păpuşă vie, apoi a trecut cu adevărat în rândul păpuşilor.
Când mă gândesc la Cecilia, o văd ţinând o cratiţă marc de toartă, iar de cealaltă toartă ţinea fetiţa mea, Claudia.
Era înainte de Crăciun, tăiasem porcul şi nu aveam pe atunci o cratiţă mare, pentru topit jumările, aşa că am cerut împrumut o cratiţă de la Ani, vecina, colega şi prietena mea, mama Ceciliei.
19
Lola Maria Ţâmbrescu-Ciupeiu
Foarte amabilă, ea mi-a spus că-mi dă cratiţa, dar s-o trimit pe Claudia să o ajute pe Cici (căci aşa o dezmierdau).
întâmplarea făcu ca cele două să fie colege de bancă, în clasa întâi. Erau total deosebite: atât ca fizic, cât şi în ceea ce priveşte caracterul. Cici era o brunetă cu ochii negri, Claudia este blondă cu ochii albaştri. Cici era timidă, nu voia să se atingă de nimic când venea pe la Claudia. Claudia, în schimb, era foarte vioaie şi îndrăzneaţă. Spre primăvară am aflat că Cecilia a fost internată în spital şi a murit. Am fost de-a dreptul şocată de veste şi m-am dus imediat să-i consolez pe nefericiţii părinţi.
Lângă Cecilia era aşezată păpuşa ei preferată şi cu greu îţi puteai da seama care era fetiţa şi care păpuşa; de fapt, am văzut două păpuşi.
Nu am găsit cuvinte de consolare pentru nefericita mamă, eu, care sunt exersată în manipularea cuvintelor.
îmi vine în minte doar poezia pe care am scris-o într-o ocazie similară:
„E greu de înţeles
Cum ai venit şi te-ai tot dus
Lăsând un gol imens...
... Acum nimic nu e de spus.”
Cuvintele nu vor să fie rostite, îngheaţă pe buze şi devin reci, sloiuri de gheaţă.
Nu mă pierd uşor cu firea, dar răcnetul pe care l-am auzit, în ziua când Cecilia a trebuit să părăsească pentru totdeauna casa părintească, pentru a-şi ocupa locul în corul îngerilor, unde sunt convinsă că s-a dus, m-a secat la inimă şi mi-a rămas pentru totdeauna întipărit în auz.
20

Dar eu, când mă gândesc la Cecilia, o văd, ţinând de toartă o cratiţă mare, uitându-se la mine cu nişte ochi migdalaţi, întrebându-mă parcă mirată:

- Cine-i o păpuşă?

Cluj-Napoca, 19 ianuarie 2000

Blestemul (CpĂrăsită)

Revăzând locurile copilăriei mele nimic nu m-a impresionat mai mult decât o casă părăsită, părăginită, care a aparţinut cândva fratelui mai mare al tatălui meu.

Eram un copil de vreo cinci anişori când a murit acesta şi părinţii ne-au dus, pe mine şi pe fratele meu, ia înmormântare.

Ţin minte că în curte era o trăsură unde m-am jucat cu fratele meu şi cu Gore, nepotul unchiului. Ce ştiam noi atunci? Habar nu aveam ce se petrece în jur şi ne distram de mama focului.

Gore, care era cam de-o vârstă cu mine, era unicul copil al vărului meu, Ilie. Şi ce băiat frumos erai Semăna cu fratele meu, doar că nu era aşa de brunet.

Mie îmi piac foarte mult persoanele care au gropiţe în obraji şi în bărbie şi Gore avea nişte gropiţe adânci, care îi stăteau aşa de bine!

Aţi observat că vorbesc despre el la trecut, pentru că numai aşa mai pot vorbi despre Gore.

Pe la vârsta de zece ani s-a îmbolnăvit şi a fost operat de hernie. De atunci, cât a mai trăit, şi a mai trăit vreo douăzeci şi cinci de ani, nu a mai umblat. Îmi aduc aminte că se povestea că atunci i s-a greşit ceva la operaţie, iar acum am aflat că ar fi făcut paralizie infantilă.

Nu ştiu care este adevărul, dar ştiu că Gore nu a mai umblat niciodată, a fost imobilizat la pat tot restul vieţii. îl cărau în spate maică-sa şi taică-său, îi luaseră tot felul de aparate, tot degeaba.

Intr-un târziu s-a dus, lăsându-şi părinţii neconsolaţi.

M-am tot întrebai ce blestem o fi fost pe capul vărului meu Ilie, de soarta l-a lovit aşa de crunt?!întrebarea mea a căpătat nu de mult răspunsul şi am înţeles că intuiţia nu m-a înşelat.

Cu rnuit timp în urmă, vărul meu Ilie a fost militar prin Basarabia şi se spune că a împuşcat un băiat, care era singurul copil la părinţi. Se pare că părinţii acelui băiat au aruncat greu blestem pe capul vărului meu.

La moartea lui şi a soţiei sale, averea a fost împărtită între rude, neexisfînd urmaşi.

Acestea au lăsat să se părăginească frumoasa casă părintească, cea care acum se vede din şosea ca un conac părăsit, bântuit de amintiri.

Cluj-Napoca, 19 ianuarie 2000

Lăcomie

Nu i-am înţeles niciodată pe oamenii lacomi de avere, probabil de aceea pentru că nu seamăn cu ei, dar îmi aduc aminte de vorba unei colege bogate: „Mult pe mult nu strică”.

Se ştie că îmi plac proverbele şi zicătorile şi ştiu foarte multe, dar pe ăsta nu-l ştiam şi când l-am aflat, mi-a plăcut foarte mult.

Ştiam eu alte zicatori asemanătoare: „Ban la ban trage' şi altele, dar nici unul nu defineşte atât de bine dorinţa de înavuţire a unora şi, în cele din urmă, avariţia.

Grea boală şi asta, nu se lecuieşte niciodată cel care este atins de ea.

Nu zic că nu este bine să ai bani, ba este foarte bine, dar când banul îţi conduce viaţa, când ajunge să te

controleze dânsul pe tine şi nu tu pe dânsul, atunci „îi bai” cum zice ardeleanul.

Mă întreb eu: „Ce rost mai are să ai atâţia bani şi să nu te înduri să cheltuieşti din ei? Cui îi laşi?”

Sunt convinsă că eu nu voi face niciodată avere, dar nici nu doresc, dacă pentru a face avere trebuie să duci o viaţă plină de renunţări şi frustrări.

Şi iarăşi sunt convinsă că avarii fac avere, pentru că gândesc altfel decât gândesc eu, dar tot n-aş schimba cu ei.

Avariţia, după cum spuneam, este o boală, şi cum, pe cât îmi stă în putinţă, mă feresc de boli, indiferent de ce natură sunt, sunt mulţumită că num-a atins nici aceasta.

Dar stau aşa şi mă gândesc ce rost mai au banii, dacă nu-i laşi să circule, ci îi pui „la ciorap” şi eşti fericit doar când îi numeri. Orice s-ar spune, eu nu îi înţeleg în ruptul capului pe cei atinşi de această boală.

Dar cum cel bogat este şi zgârcit şi cum, probabil, dacă n-ar fi zgârcit, n-ar fi nici bogat, aceste două însuşiri sunt îngemănate. Spun adevăruri vechi de când lumea, pentru care mi-ţi ierta...

Du-te, de exemplu, în casa unui bogat, să vezi cum te tratează, de-a doua oară nu-ţi mai vine să mergi nici tras cu arcanul.

Şi du-te in casa unuia mai modest, sa vezi cum te îmbie cu tot ce are el mai bun, de te jenezi să-l refuzi, deşi ştii că poate asta e tot ce are.

Dar bogatul e şi lacom, ar vrea să aibă şi mai mult, nu se mai poate opri din strâns. Şi când te gândeşti că vine o zi când toate te lasă şi pleacă iar tu rămâi însoţit poate doar de regretul că nu ţi-ai trăit viaţa cu adevărat.

Dar destul cu teoria căci eu când scriu aceste rânduri mă

gândesc la persoane cât se poate de reale.
Uite, de exemplu, un văr de-al meu, nu-i dau numele, căci nu merită să-l fac celebru, are un singur copil, avere cât cuprinde şi pentru aia nu se dă în lături să mai ia şi de la alţii cu japca, după zicala: „Mult pe mult nu strică”.
Nici prin cap nu-i trece că s-ar putea să nu se bucure de ele şi că, tot după o vorbă foarte cunoscută: „După faptă şi răsplată”.
Dar ce să mai lungesc vorba, eu sunt prea preocupată de prezent ca să prevăd ce se va întâmpla în viitor.
Vorba ceea: „Ce a fost am văzut, ce va fi, vom vedea, de-om trăi”.
Aşa că:
„Sănătate, numai bine Veţi mai auzi de mine”.
Cluj-Napoca, 19 ianuarie 2000
Triunghiul familiei
De când e lumea şi pământul a existat triunghiul familiei şi cred că va exista tot cât va fi lumea şi pământul.
Dar ce păcat! Pentru că nici unul dintre cei trei parteneri nu poate fi pe deplin fericit.
De ce unii trebuie să-şi complice viaţa, n-am înţeles niciodată.
Nu toata lumeainsa gândeşte aşa de rău cum gândesc eu.
Intr-o zi vine la mine buna mea prietenă Mary, plângând. Şi plângea, plângea, şi nu se mai potolea. înfr-un moment de respiro, am luat-o pe după umeri şi am întrebat-o!
- Ce-ai. dragă? Ţi s-au înecat corăbiile?
- Nu glumi, te rog! Când o să-ţi spun o să înţelegi de ce sunt aşa de supărată. Bărbatu-meu are o iubită.

- Nu, zău! şi de unde ştii tu asta? ţi-a spus cineva? şi chiar dacă ţi-a spus, trebuie să verifici dacă e adevărat. Ştii, unii oameni sunt foarte interesanţi şi le place să ţeasă intrigi.
- A, nu! Nu mi-a spus nimeni, dar simt eu asta. O femeie îşi dă seama când o înşeală bărbatul, că nu-i tâmpită! mi-a spus Mary printre sughiţuri. Nimic nu-i mai place, se uită la mine ca prin sticlă, copiii îl enervează, nu mai suportă viaţa de familie. Nu vrea să mai meargă cu mine nicăieri, îmi găseşte numai cusururi, nu are ochi să-mi vadă calităţile, stă tot timpul bosumflat, gata să explodeze.
Aşa o atmosferă tensionată este în casă, încât au observat şi copiii. A început să-mi toace nervii, orice fac nu-i bine, dacă cumpăr ceva în casă îmi face scandal, dacă copiii mai fac câte vreo boacănă, eu sunt de vină, că nu i-am educat ca lumea, dacă vine cineva la noi, de ce vine, dacă mă duc undeva, de ce m-am dus şi pur şi simplu îmi vine să-mi iau lumea în cap. Dacă aş mai avea părinţi, de mult mi-aş fi luat copiii şi m-aş fi dus la ei. Dar aşa, trebuie să rabd, îmi

vine să înnebunesc, nu am cu cine să mă sfătuiesc.

Pe deasupra au început şi nişte telefoane ciudate de la o femeie, care mă înjură şi mă face în fel şi chip. Nu ştiu cât voi mai rezista şi ce voi face, dar lucrurile nu pot să meargă aşa la infinit.

- Zici că te deranjează la telefon cineva? Deci ai un fir, ia fă bine şi pune-ţi telefonul sub urmărire.

- M-am gândit şi eu la asta, dar este destul de complicat.

- Oricât ar fi de complicat, cei de la telefoane trebuie să înţeleagă că tu nu de-aia ai telefon, ca să fii deranjată zi şi noapte de persoane care nu au altceva de lucru decât să strice liniştea unei familii unde sunt atâţia copii, şi destul de mici. Copiii ăia trebuie să doarmă, nu să sară speriaţi, când telefonul sună noaptea din cinci în cinci minute.

28

Rădăcini aeriene

- Am să mă gândesc şi aed că aşa o să fac, măcar persoana care sună ia telefon să-mi dea pace, să am linişte în casa mea, că de bărbatu-meu, dacă tot aşa continuă, o să mă lipsesc. Copiii au nevoie de linişte ca să înveţe şi eu iarăşi am nevoie de linişte, că nu vreau să mă îmbolnăvesc.

Dacă lui i s-a urât cu binele şi crede că ar fi mai fericit în altă parte, n-are decât să-şi găsească fericirea. Fericirea mea este alături de familia mea, de copiii mei. Tu ştii ce greu i-am avut, mi-am pus chiar viaţa în pericol pentru ei şi trebuie să mă gândesc la viitorul lor.

Îmi aduc aminte o discuţie, pe care am avut-o cu tata cu ani în urmă. Eu mă plângeam că mi-e greu, că sunt săracă şi cum am ajuns aşa săracă, că doar dinspre amândoi părinţii mă trag din familii de'oameni de frunte, Ia care tata mi-a răspuns:

- Cum eşti săracă? De ce te plângi că eşti săracă? Eşti bogată! Ai două milioane! (pe atunci milionul era foarte valoros, nu ca acum) şi mi-a arătat cei doi copii pe care îi aveam atunci.

O vreme îndelungată nu am mai întâlnit-o pe Mary, am fost foarte ocupată cu serviciul, cu casa, cu copiii. Intr-o zi cine îmi apare în faţă, când mergeam spre casă?

Chiar Mary: supărată, slăbită, cu un uşor tremur al capului.

- Ce mai faci, Mary? o întâmpin eu.

- Ce să fac? îmi răspunde ea fără vlagă, mă lupt şi eu cu viaţa asta chinuită. încerc să supravieţuiesc.

- Tu, care ai scăpat din atâtea accidente, trebuie să te întăreşti. Doar n-o să te laşi copleşită de evenimente, tu, care ai aşa o energie şi eşti o fire atât de optimistă. Ce s-a mai întâmplat de eşti aşa de afectată? Ştii că îţi tremură puţin capul? Ai grijă, să nu te îmbolnăveşti!

29

Lola Maria Ţâmbrescu-Ciupeiu

(E uşor să dai sfaturi, dacă nu eşti în situaţie.)

- Hai mai bine până la mine, să-ţi povestesc ce s-a mai întâmplat, că la ora asta sunt singură acasă.

-Bine, vin, am puţin timp liber până vin copiii de la şcoală.

Zis şi făcut, m-am dus la Mary acasă. Iată ce mi-a povestit ea:

- Ştii, ţi-am urmat sfatul şi mi-am pus telefonul sub urmărire. Închipuie-ţi că exact a doua zi a fost prinsă persoana care îmi dădea telefoane. Eu nu am spus nimănui nimic şi am aşteptat înştiinţarea scrisă de la telefoane, întâmplarea a făcut ca eu să o găsesc în poştă. Am luat-o şi am citit-o. Nu mi se spunea numele persoanei, dar eram anunţată că i s-a pus în vedere să nu mă mai deranjeze, că în caz contrar i se va desfiinţa postul telefonic.

Am luat hârtia şi am pus-o în buzunarul interior, un buzunar ascuns dela haina de blană. M-am liniştit, am învelit haina de blană cu un capot, fiind vară, aşa o ţineam în dulap.

Nu trec câteva zile şi bărbatu-meu mă trimite la coadă la complex că se dădeau portocale (pe atunci, ştii bine, portocalele erau o noutate).

Iau copiii şi mă duc să le cumpăr portocale. Îmi aduc aminte că am stat patru ore la coadă, iar când am ajuns acasă cu portocalele, mă întâmpină el, fluturând-mi sub nas o hârtie, negru la faţă de mânie.

- Ce-i asta? mă întreabă el cu un glas autoritar.

- Ce să fie? Dă-mi să văd. Era chiar hârtia de răspuns de la telefoane, pe care eu o ascunsesem în buzunarul secret de la haina de blană. Atunci am înţeles de ce m-a trimis pe mine după portocale şi nu s-a dus el: ca să poată căuta liniştit hârtia.

Poate te întrebi de unde ştia el de hârtie? De la mine în nici un caz. Şi unde nu a început un scandal cu ameninţări, cum am îndrăznit să fac aşa ceva, fără să-l anunţ, că voi suporta consecinţele şi toate celelalte tâmpenii. Cu asta îmi confirma bănuiala că persoana care îmi dădea mie şi familiei telefoane era chiar amanta lui.

Nu pot înţelege ce avea ea cu mine de împărţit, adică pot înţelege, dar numai o femeie redusă, ca să nu zic proastă, poate face aşa ceva. Ce avea ea cu bărbatu-meu este una, iar eu şi copiii suntem cu totul altceva.

Toată viaţa am să-i reproşez soţului meu că a lăsat să pătrundă în familia noastră o persoană cu un caracter atât de mizerabil care timp de douăzeci de ani ne-a tulburat liniştea casei.

- Parcă soţul tău e mai breaz, nu te supăra că îţi spun, că s-a încurcat cu o asemenea persoană. Ştii, l-am văzut deunăzi pe soţul tău pe stradă şi era să nu-l recunosc, aşa este de schimbat. Se vede că l-au măcinat problemele acestea. Tu meritai altceva, o viaţă liniştită şi un om mai cu scaun la cap, care să ştie să te aprecieze. Am impresia că personalitatea ta puternică i-a rănit orgoliul său masculin şi

cumţi-l ştiu foarte plin de el, a căutat refugiu undeva unde el să domine.

Degeaba tu ai încercat să te cobori la nivelul lui, el nu s-a putut ridica până la nivelul tău şi cred că a fost invidios pe tine, pe faptul că ai aşa o minte luminată.

Te rog să nu te superi pe mine că îţi spun adevărul şi să ştii că te dau exemplu fetelor mele şi le spun clar să-şi caute parteneri pe măsura lor şi să nu-şi iasoţi inferiori intelectual, pentru că vor suferi toată viaţa.

Vezi tu, toţi trei aţi avut de suferit în această poveste: amanta, care şi acum oftează după un soţ, pe care nu-l va

avea niciodată; tu, prinsă între ei, ai suferit şi nu te-ai putut dedica copiilor cu toată energia, şi te resimţi fizic; şi dumnealui, marele fante, „ticălosul”, iartă-mi expresia dar i se potriveşte, care nu a ştiut să aprecieze, în mărginirea lui, norocul care a dat peste el, având asemenea familie şi te-a şicanat pe tine, mama copiilor lui, pentru o nemernică. Eu pot judeca la rece, din afara problemei şi pot să spun că toţi trei v-aţi făcut calcule greşite. Tu ai crezut că-ţi iei un soţ, care te va şti aprecia, dar ai greşit fundamental pentru că s-a întâmplat exact invers, tipa a crezut că va pune mâna pe un „domn”, uitând că nevasta lui l-a făcut ceea ce este, iar „dumnealui”, mărul discordiei, a crezut că nu vei afla niciodată de legătura lui şi el ce bine se va lăfăi, ca un paşă, între două femei: una deşteaptă, frumoasei, dar nu aşa tânără, alta, nu deşteaptă, nu frumoasă, dar mai tânără.

S-a înşelat amarnic, crezând că poate alătura două caractere atât de puternice, al tău, pozitiv, şi al ei vizibil negativ, fără să sară scântei.

Scânteile care au sărit sper că l-au ars atât de rău, că va înceta să mai fugă după fuste, ca până acum. Dar cum „năravul din fire n-are lecuire”, s-ar putea să mă înşel.

Dar nu mi-ai spus dacă acum ştii cine-i persoana, că după câte înţeleg de la telefoane nu ţi-a dat numele persoanei.

- Da, atunci nu mi l-au dat, dar ea a continuat să mă sune, de data asta de la telefoane publice şi iar am pus telefonul sub urmărire. Mi-am schimbat şi numărul de telefon, mi l-am pus la secret şi ea tot l-a aflat, îţi închipui de la cine. Dar după o vreme, după ce toată lumea ştia de legătura lor, am aflat şi eu cine este, ştii tu, vorba proverbului, „nuştie bărbatul, ce ştie tot satul” şi atunci am

înţeles de ce se comporta aşa persoana respectivă; era o femeie simplă, redusă, de duzină, fără educaţie, fără cultură, care voia cu disperare să-şi găsească un soţ, o femeie cu grave probleme psihice, care încercase să se sinucidă, când a aflat că va avea un copil din flori, copii pe care ea nu a

fost în stare să-l crească, i l-a crescut maică-sa, cine ştie cine îi este tatăl, că am auzit mai multe variante; femeie care, în disperarea ei, s-a agăţat de şeful ei, soţul meu, ca înecatul de un pai, şi a tulburat grav pe o perioadă lungă de timp liniştea mea şi a copiilor mei.

Bărbatul meu a privit legătura lor ca o aventură, ca atâtea altele pe care le-a avut, dar ea a nădăjduit că îşi va pune cu el pirostriile pe cap.

El şi-a pus pirostriile pe cap cu mine şi altă femeie de la mine nu-lva lua, decât „frumoasa" aia cu o coasă în mână, dacă aşa i-o fi norocul, dar ăştia doi au reuşit să-mi otrăvească viaţa. Nu-i nimic, după faptă şi răsplată. Îşi vor primi ei într-un fel răsplata, sunt sigură de asta. Dar ştii ce-i interesant, mă tot întreb unde am greşit eu, că nu se poate să nu fi greşit şi eu cu ceva.

- Ştii unde ai greşit? A greşit când ai considerat că toată lumea e ca tine, cu bun simţ şi mai ales, cu simţ al măsurii. Să-ţi fie foarte clar că tu eşti o excepţie de la regulă când te călăuzeşti după proverbul „ce ţie nu-ţi place, altuia nu-i face." Alţii, dimpotrivă fac tocmai ce lor nu le-ar placea sa li se facă.

Şi ai mai greşit când nu ai luat măsuri drastice de la început împotriva infidelităţii soţului tău. Aşa cum el, cu firea lui perfidă a ştiut să împrăştie peste tot zvonul că tu eşti geloasă, dar a trecut sub tăcere faptul că ai motive foarte întemeiate să fii geloasă, aşa şi tu trebuia să nu ascunzi ce face, şi să spui în gura mare ce exemplu negativ este pentru copii. Tu ai tăcut, te-ai consumat şi el a profitat de tăcerea

ta şi şi-a făcut mendrele, fără să ţină cont de nimic. Ştii ce ar fi meritat? Să se ia de mână cu dâdâna aia, şi să sufere de la ea ce ţi-a făcut el ţie, că tare bine s-ar fi potrivit. Fără supărare, cu tine nu se potriveşte deloc, tu meritai altceva.

Dar viaţa este foarte interesantă şi trebuie să o trăieşti aşa cum e ea.

Eu îţi spun foarte clar că tu eşti prea bună, că eu, de exemplu, n-aş fi ţinut lângă mine un asemenea specimen şi mă gândesc că am avut noroc că soţul meu este un om echilibrat şi serios, atât cât poate fi un bărbat, şi căsnicia mea nu a fost zguduită de furtuni, ca a ta, că eu n-aş fi rezistat, ca tine.

Se vede că tu eşti o fire mai puternică, ai rezistat, dar tot te resimţi, că şi acum observ un uşor tremur al'capului. Să îţi vezi de sănătate, să îţi poţi creşte nepotul, că vezi, toate vin şi trec, dar sănătatea nu ţi-o mai poate da nimeni.

Bine că ai trecut peste aceste întâmplări nefericite şi ai ajuns la o vârstă a înţelepciunii şi nu mai privi peste umăr, înapoi, du-te pe drum înainte şi încearcă să te gândeşti mai mult la tine.

Hotărât lucru, „triunghiul familiei” este „triunghiul” în care toate laturile componente au de suferit.

Nu am mai întâlnit-o de atunci pe Mary şi mi-e dor de ea, dar sunt foarte ocupată şi nu mai am timp.

In preajma sărbătorilor Crăciunului o să o sun şi sper să ne întâlnim, pentru că şi eu şi ea iubim Crăciunul, este sărbătoarea noastră de suflet şi în fiecare an ne bucurăm să ne întâlnim, să cântăm împreună măcar o colindă.

Cluj-Napoca, 9 a 9-a 1999 (cifră care se întâlneşte odată la 100 de ani)

34

TYâsîca

Vă plac poveştile? Da? Nu? Mie îmi plac şi acum. Si vreţi să ştiţi de ce? Pentru că în poveşti binele învinge întotdeauna răul, nu ca în viaţă, când adeseori răul rânjeşte sfidător şi victorios.

Dacă vă plac poveştile, ştiţi că cel mai frumos şi mai deştept copil împărătesc este cel mic, mezinul, Prâslea.

De cele mai multe ori el reuşeşte să facă lucruri de care fraţii săi maiman nu sunt in stare, devenind mândria părinţilor săi împărăteşti.

Fiecare familie are un Prâslea. In familia mamei mele, mama era „Prâslea”, în familia mea, cum am mai spus-o şi altă dată, chiar eu sunt „Prâslea”. Dar eu acum vreau să vă povestesc despre’’Prâslea” al meu.

Pe când cei doi copii îmi crescură destui de mari, pe când credeam că mă pot ocupa mai mult de profesia mea, aflai

35

Lola Maria Ţăwbrescu■('mpciu

cu surprindere că voi deveni iar mămica, Nu-mi venea să cred, îmi închipuiam că este o greşeală la mijloc, dar iată că se confirmă că voi avea al treilea copil.

Mă simţeam foarte rău, credeam că este o obişnuită criză de colecist, dar colecistul meu avea să fie cu ochi şi cu sprâncene. Şi ce ochi, Doamne, mari şi negri, care mă urmăreau de când s-a născut.

Eram foarte încurcată, trebuia să-mi dau un examen, aveam de învăţat şi nu puteam că mi-era rău şi mă gândeam că nu este momentul să mai am un copil, pentru că stăteam prost cu sănătatea.

Dar când un copil trebuie să se nască, el se naşte, orice ai face. M-am prezentat la spital ca să mă programeze pentru comisia medicală, care să hotărască dacă pot duce sarcina, având în vedere starea precară a sănătăţii mele şi vârsta.

Dar noaptea am visat că aveam în mijlocul casei un acordeon uriaş de care era legat cu o curea de piele un băieţel, iar în stânga şi în dreapta copilaşului erau un ţigan şi o ţigancă.

M-am trezit şi i-am spus soţului meu că vom avea un băiat, că va fi muzician şi va fi un copil norocos (după câte ştiu eu, ţiganul în vis, noroc înseamnă).

A doua zi mătuşa soţului meu ne spuse că a visat şi ea că

vom avea un băiat şi va semăna cu tatăl iui, aşa că să-i punem numele Vasile.

Aşa am şi făcut, dar la naştere s-a întâmplat ceva foarte ciudat, care mi-a confirmat că acest copil trebuie să se nască şi are zile de trăit.

Am născut într-o dimineaţă rece de martie dar, când mi-a venit sorocul, nu ştiu ce s-a întâmplat, că nu mă puteam mişca, de la brâu în jos eram imobilizată. Doctoriţa

care era de gardă nu m-a crezut şi insista să-mi mişc picioarele şi să merg singură în saia de naştere.

Doamne, obtuzi pot fi unii şi fără pic de judecată! De parcă mie îmi ardea să mă prefac însă nu ştiu ce s-a gândit, destui că nu a vrut să mă ajute.

Cu chiu, cu vai, m-am târât, ţinându-mă de pereţi, până în sala de naşteri, dar acolo, alt obstacol, am rămas ţinându-mă de masă, pentru că mi-a fost imposibil să îmi dirijez picioarele şi să mă urc.

Norocul meu au fost nişte studenţi străini, care asistau la cealaltă naştere. Văzând că stau înţepenită ţinându-mă de masă, nici una, nici două, au venit la mine, m-am simţit luată pe sus şi aşezată pe masă. Dinspre partea doctoriţei mele năşteam lângă masă, că Si nu îi păsa.

Dar problemele mele nu s-au terminat, ci de-abia începeau. Lângă mine năştea Lidia, i-am reţinut numele, prima naştere, pelviană, un băieţel.

l-am aflat numele pentru că ilustrul doctor care o asista şi care la rându-i era asistat de studenţi (norocul meu), spunea:

- Hai, Lidia! împinge, Lidia! şi făcea bancuri cu studenţii, în ioc să o ajute efectiv să nască, şi îl enerva faptul că eu ţipam ca din gură de şarpe.

Am vrut să îl caut pe ilustrul doctor, care între timp a devenit şi mai „ilustru”, şi să-i explic că eu ţipam inconştient, adică nu eu ţipam, cineva din mine urla căci îşi dădea seama de pericol, simţea unda rece a doamnei nemiloase cu coasa şi o îndepărta făcând gălăgie (vă spun eu că urâta doamnă se sperie de gălăgie şi fuge).

Şi într-adevăr, doamna sus-amintită şi-a făcut simţită prezenţa, luând cu ea băieţelul Lidiei, care nici măcar n-a plâns; s-a născut mort.

Până când doctorul le-a explicat studenţilor, până când au făcut ei glume, până când s-a arătat enervat de ţipetele mele (de parcă eu aş fi ţipat conştient), băieţelul Lidiei, având o aşezare cu picioarele înainte (pelvian), s-a asfixiat.

Prâslea al meu deja se născuse, scosese un ţipăt de nota zece când asistenta a trecut cu celălalt pe la capul meu, aproape atingându-mi părul.

Nu dau eu sfaturi doctorilor, dar din întâmplarea la care am

asistat, aş spune că la o naştere pelviană nu pierzi timpul cu poveşti, ci pui mâna efectiv şi ajuţi, ca să nu fie prea târziu.

Şi astfel, Prâslea al meu a scăpat, doamna cu coasă înfigându-şi colţii mari şi negri în altă parte. Dar eu nici atunci nu mă puteam mişca de la brâu în jos. Gândindu-mă că voi rămâne aşa, am început să plâng, dar spre norocul meu, a venit cineva şi m-a ajutat să mă ridic din pat, m-a sprijinit, să mă pot plimba puţin şi de atunci lucrurile au început să se schimbe în bine.

A doua zi am putut să cobor la copil. Aproape toţi bebeluşii dormeau, numai Prâslea al meu mă fixa cu nişte ochi mari şi negri, parcă încurajându-mă:

- Vezi că am avut noroc amândoi? Suntem sănătoşi şi putem pleca acasă!

Cu adevărat, Prâslea al meu este un copil norocos. Mi-am dat seama de asta şi din alte păţanii ale iui.

Dar despre astea, altă dată!

Vă întrebaţi poate cum rămâne cu visul meu, în care Prâslea era predestinat să fie muzician?!

Da, va fi muzician şi sper că unul cu o carieră strălucită!

Visele nu mint niciodată!

CIuj-Napoca, 8 septembrie 2000

38

Inspecţia
Profesorului M. Z.

Nu vreau să-i rămân datoare ilustrului scriitor, Profesorului M.Z., spaima Facultăţii de Filologie din Cluj, care mi-a făcut inspecţia de gradul II şi m-a imortalizat în al său Jurnal.

Voi vorbi despre dânsul povestind cum s-a desfăşurat trecerea lui prin şcoala unde lucram.

Dar să încep cu începutul şi să spun că am fost anunţată la telefon de fostul meu îndrumător de an, profesorul V. S.:

- Alo, domnul profesor?

-Da!

- Sunt profesoara C. Şi vă rog să-mi spuneţi cine a fost repartizat să-mi facă inspecţia?

- Profesorul M.Z.!

39

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

-A...!

- Doamna profesoară, mai sunteţi acolo?

- Da, sunt, dar am amuţit!

- De ce?

- Pentru că profesorul M.Z. nu mă cunoaşte, nu ştie de ce sunt eu în stare. Ce ghinion am avut, să nu nimerească din atâţia profesori pe care-i cunosc, nici unul.

- Nu vă faceţi probleme! Faceţi lecţiile aşa cum ştiţi şi o să fie bine. Alţii au nimerit-o şi mai şi...

Dacă cu asta o fi vrut să mă consoleze, pentru mine era o

slabă consolare.

Dar „zarurile” erau aruncate, se fixase deja profesorul care trebuia să vină în inspecţie, urma să se stabilească data. S-a stabilit şi data şi m-am apucat serios de pregătirea elevilor.

Aveam o clasă de nivel submediocru, cu elevi cu probleme destul de grave de sănătate, având în vedere că lucram într-o şcoală specială.

M-am sfătuit cu colegele mele cu experienţă mai multă, am pus la punct nişte detalii, dar primeam informaţii contradictorii, astfel că, cu o zi înainte de inspecţie, când totul erapus la punct şi şefa comisiei mi-a cerut să schimb strategia lecţiilor, parcă m-a lovit cu ceva în cap. Am plâns toată ziuaşi m-am hotărât să nu schimb nimic, să fac cum cred eu de cuviinţă.

Şi bine am făcut, pentru că dacă făceam altfel, cred că eram in pericol de a claca.

A sosit şi ziua decisivă şi vă închipuiţi ce emoţii aveam, eu, care nu sunt deloc o fire emotivă. Probabil că emoţiile mele s-au transmis şi elevilor, aşa că de dimineaţă doi dintre ei au avut un conflict, ceea ce nu se mai întâmplase până atunci, conflict ce a fost aplanat cu greu de colegii mei.

Domnul profesor M .Z. era pentru prima dată într-o şcoală specială şi se vede că a fost impresionat de efortul pe care îl

fac profesorii într-un asemenea mediu, de mi-a spus:

- Lucraţi în condiţii foarte grele!

De fapt, acestea au fost singurele cuvinte, pe care le-am auzit de la dânsul. Nu s-a coborât nici cu atâtica de pe piedestal.

Ulterior am aflat că avea nişte probleme familiale, dar atunci nu ştiam şi văzându-l atât de distant duceam o luptă dublă: să-mi înving emoţia şi să stăpânesc clasa.

Poate cine mă cunoaşte şi citeşte aceste rânduri, o să râdă:

- Cum, ea emotivă?! Am trăit s-o aud şi pe asta! Ea, care este o artistă înnăscută?!

Da, eu. Mă inhib teribil când simt că nu pot comunica cu cineva.

Ziua aceea mi s-a părut foarte lungă, dar până la urmă tot s-a terminat. Dar să nu uit: pentru că eu nu am un scris frumos, am rugat-o pe o colegă să-mi scrie textul de gramatică pe tablă, dar am uitat să o anunţ când. Cu câteva minute înainte să se termine pauza mare, mi-am adus aminte, am fugit după ea şi i-am spus.

Draga de Mary a scris pe tablă cu viteza luminii, astfel că atunci când am intrat în clasă însoţită de inspector textul era scris şi acoperit cu o planşă. După ce am terminat orele, am vrut să mai prezint o activitate, dar domnul profesor a spus că este suficient.

Şi a plecat, fără să-mi comunice nota, cum se obişnuieşte,

luând cu el registrul de inspecţii şi spunând că îl va înapoia peste câteva zile. Eu eram epuizată, şefa comisiei, supărată că nu i-am ascultat sfaturile, vroia să mă desfiinţeze şi a fixat o şedinţă de catedră.

Dar, norocul meu! Domnul profesor M.Z. s-a ţinut de cuvânt şi a trimis registrul de inspecţii, unde îmi trecuse şi nota.

41

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

După vreo trei zile sunt chemată la direcţiune, unde directorul-adjunct îmi pune în braţe registrul de inspecţii, să-l citesc. Mie mi s-a luat o piatră de pe inimă, pentru că am crezut că sunt chemată să dau socoteală de ce am făcut lecţiile după capul meu şi nu am respectat indicaţiile.

încep să-l citesc de la cap la coadă şi îl aud pe directorul-adjunct că spune:

- Figură eşti, de ce nu te uiţi la notă, la sfârşit?

Am întors repede paginile şi m-am uitat. Era notă maximă.

Evident că nu s-a mai ţinut nici o şedinţă de catedră.

Cluj-Napoca, 18 ianuarie 2000

42

Greşeli

Viaţa mea a fost un lung şir de greşeli, începând de la naştere. Trebuia să mă nasc băiat şi, din greşeală,m-am născut fată.

Tatăl meu îşi mai dorea un băiat, care săîi ducă numele mai departe. îmi aduc aminte că, de multe ori, în copilărie, mi-am exprimat regretul că nu sunt fecior la tata. Dar am fost aşa de bcueţoasa, aproape tot timpul ma jucam cu frate-meu şi cu prietenii lui şi nu cu fetele, încât n-ai fi zis că nu sunt unul de-al lor.

Când a fost să-mi aleg jumătatea (de fapt, noi, femeile, numai îi lăsăm pe bărbaţi să creadă că ei ne aleg, adevărul e cu totul altul), mi-am făcut socoteli atât de greşite încât zeci de ani am avut de suferit de pe urma lor.

43

Lola Maria Ţăm̆brescu-Ciupeiu

Dar, cum să fi judecat limpede, când am intrat în săptămâna chioară, când nu vezi, nu auzi, nu vrei să -ţii cont de nici un sfat, oricât de înţelept ar fi.

Nu vreau să spun că eu aş fi putut să-mi schimb destinul, dar trebuia să fi ştiut nişte lucruri care nu se potrivesc nicicum şi nu să încerc să transform oamenii după chipul şi asemănarea mea.

Rezultatul încăpăţânării mele a fost că m-am luptat cu morile de vânt. Şi tot degeaba.

Spunea Prâslea al meu că eu greşesc încercând să schimb oamenii, c-ar fi mai bine să-i las aşa cum cum i-a lăsat Dumnezeu.

Oare chiar aşa să fie?

Hotărât luau, nimeni nu-i prooroc la el acasă!

Nu mă voi lecui niciodată de naivitatea mea copilărească. Eu

chiar cred când cineva afirmă ceva, chiar dacă e puţin verosimil. Nu voi înţelege niciodată de ce unii au o plăcere deosebită de a prezenta lucrurile invers de cum se prezintă ele în realitate.

Dar şi când prind pe cineva cu „cioara vopsită”,la mine nu mai are crezare!

De multe ori am râs în mine de persoana aflată în faţa mea, care chiar credea că eu cred ce spune.

Doamne, dar chiar atât de naivă par?

O, nu, nu sufăr de prostie, şi de acum încolo m-am hotărât să arăt clar asta, pentru că unii poate trăiesc cu o impresie greşită.

Datorită acestei impresii greşite era să fiu folosită de mai multe ori ca „ţap ispăşitor”, fără ca eu să-mi dau seama.

Dar şi când îmi dădeam seama ce mi se pregăteşte, în faţa mea nu mai rămânea nici ţipenie de uneltitor.

44

Rădăcini aeriene

Nu suport acest procedeu prin care cineva este lucrat pe la spate, fără să ştie de unde îi vine şi până să-şi dea seama se alege cu tot soiul de pocinoage.

Ba, dimpotrivă, cei care uneltesc merită pe deplin toate relele pe care le pregătesc altora.

Da, ştiu, nu pot schimba eu lumea asta, dar nici nu pot suporta ca valorile să fie inversate; întotdeauna m-a agasat acest lucru.

O altă greşeală pe care am făcut-o timp îndelungat a fost să cred că ceilalţi oameni pe care îi cunosc seamănă cu mine.

Dar adevărul este că tot mai puţini oameni seamănă cu mine, eu fiind un specimen învechit, după cum bine spune fiică-mea:

- Mamă, trebuia să te naşti în secolul trecut, cu ideile pe care le ai!

- Da? Cine ştie? Poate ai dreptate!

Dar eu tot nu mă pot împăca cu gândul că gândirea omului s-a pervertit în halul ăsta! Nu vreau să spun că eu sunt corectitudinea întruchipată, dar mă străduiesc.

Îmi aduc aminte o replică a cuiva:

- Îţi închipui că deţii adevărul absolut?!

Adevărul nu poate fi de două feluri, adevărul este adevăr şi atât, minciuna are picioare scurte, iar adevărul o ajunge întotdeauna din urmă. Asta este lucrul care-mi place cel mai mult: oricât ar dura, „adevărul iese la suprafaţă ca undelemnul”. Cine crede altfel se înşeală.

Dar, ce surpriză plăcută era să-mi facă cineva apropiat. Bine că am prins de veste la timp! Culmea este că persoana nu ştia că eu ştiu ce punea la cale!

45

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

Se spune că „prietenul îţi strică casa” şi că „până nu te loveşte cineva apropiat nu simţi că eşti lovit”.

Păi, da, cum altfel? Am şi explicaţia! Prietenul îţi ştie

toate secretele şi le poate folosi împotriva ta, aşa că prieten- neprieten, dar pentru un secret sunt prea mulţi doi. Am zis!!!
CIuj-Napoca, 13 septembrie 2000
46
V/ltima bucată

Cred că vă gândiţi la o bucată de Mozart sau Haydn, dar vă înşelaţi, ha-ha, nici vorbă de aşa ceva!

Deunăzi am umblat prin magazine să-i cumpăr nepoţelului meu câte ceva, că a crescut şi i-au rămas mici şi hainele şi papuceii. Şi am găsit lucruri foarte drăguţe, dar tot ce am găsit, sau aproape tot, era ultima bucată.

Aşa se face că am luat nişte săndăluţe drăguţe, ultima pereche, un maieuţ colorat (aş fi vrut mai multe, dar nu mai erau), un trening subţire foarte frumos, unicul care mai era în magazin. Mi se pare că unele lucruri frumoase, care-mi plac mie, stau cuminţi pe rafturi şi mă aşteaptă. Ele nu vor alţi stăpâni şi de aceea nu se clintesc din loc până nu mă văd pe mine.
47
Lola Marii» ’ ('¡Imbreseu-Ciupeiu

Atunci saltă vesele şi-mi sar în braţe, dorind să vină cu mine acasă. îmi aduc aminte de un celebru vers al unui tot atât de celebru poet:

„O, lucrurile cum vorbesc”.

Dar ce păţesc, când ajung acasă cu cumpărăturile şi spun:

- Asta a fost ultima bucată!

Sar copiii şi îmi răspund:

- Astea-s texte! Acum tot tu cumperi ultima bucată!? Spui aşa doar să nu te mai certe tata că ai cumpărat atâtea.

Şi eu mă uit mirată că nimeni nu mă crede când spun adevărul.

Am un obicei, sau mai bine zis aveam: când intram într-un magazin, îmi lăsam plasele cu fcumpărăturile făcute în altă parte, la intrare, fără să fie păzite de cineva. De multe ori mi s-a atras atenţia că s-ar putea să rămân fără cumpărături, dar eu răspundeam invariabil:

- Nu mi le ia nimeni. Ele sunt păzite de cineva invizibil şi mă aşteaptă pe mine.

Spun că acum nu mai am obiceiul de a-mi lăsa plasele nepâzite la intrarea într-un magazin, pentru că maşina fiului meu e destul de încăpătoare iar el e destul de gentil să-mi care plasele pline.

Şi acum, când scriu aceste rânduri, mă gândesc ce lucruri minunate, dar ciudate, mi se întâmplă, cum stau cele mai frumoase lucruri, pe care mi le doresc şi mă aşteaptă cuminţi, pe rafturi, până mă întâlnesc şi le eliberez.
Cluj-Napoca, 9 mai 2000, la 5 zile după lansarea primului volum, în timpul Festivalului Internaţional „Lucian Blaga”
Preţui corect

Am spus-o de mai multe ori şi o repet: pe lumea asta sunt

trei feluri de femei, din punctul de vedere al sincerităţii cu care „declară" soţului preţul de cumpărare al unui obiect:
Felul unu: cele care spun preţul corect;
Felul doi: cele care umflă preţul şi Felul trei: cele care îl micşorează.

Ce fericite sunt femeile care fac parte din prima categorie! Ele pot să spună preţul corect pentru că au soţi care nu le ţin socoteala la ultimul bănuţ şi nu îşi enervează soţiile intenţionat, folosind orice prilej. Mai trebuie spus despre aceşti soţi că nu sunt zgârciţi şi au sentimente deosebite faţă de consoartele lor.

Urmează femeile din a doua categorie, care nu pot să „dedare preţul corect", pentru că nu primesc bani de buzunar

*,.i din umflarea preţurilor îşi pot reţine şi lor bani de un suc, o prăjitură, un ciorap, un ruj, o ojă şi aşa mai departe.

Soţii acestora sunt cam strânşi la pungă, mai ales când e vorba de cumpărarea unor fleacuri care fac ca o femeie să se simtă bine.

Dar cele mai interesante sunt cele din a treia categorie, care trebuie tot timpul să declare o reducere fictivă de preţuri.

Îmi aduc aminte de „Titanic vals", piesa lui Tudor Muşa-tescu, şi de pălăria personajului masculin care, declarând preţul pălăriei şi primând replica că a fost prea scumpă, ajunge să spună că a primit-o cadou.

In piesă, bărbatul era terorizat de o serie de personaje feminine, dar aceasta în viaţă este o excepţie. In general, femeile sunt cele supuse şi se apără şi ele curii pot.

Eu spun cu greutate un neadevăr, dar decât să am discuţii, mai bine mă folosesc de o „minciună nevinovată", considerată necesară.

Soţii care au soaţele din a treia categorie sunt meschini, răutăcioşi, invidioşi şi bineînţeles foarte zgârciţi.

Vă întrebaţi, poate, cum am ajuns eu la aceste concluzii?!

Poate vă mai întrebaţi şi din ce categorie fac eu parte?

Ia ghiciţi!

Una din distracţiile mele este să colind magazinele, chiar dacă nu am un sfaţ în buzunar.

Pentru mine nu există distracţie mai mare decât să văd prin magazine ce lucruri noi au mai apărut, cât costă, ce se mai poartă.

Nu pot să cred că există femei cărora nu le place să facă cumpărături deşi am întâlnii şi eu câteva.

Ce să fad, mare-i grădina!

CIuj-Napoca, 10 iunie 2000

■50

Prezentul simplu

Bine a zis cine a zis că cel care trăieşte din amintiri sau cu gândul tot în viitor, nu are timp să trăiască în prezent.

Dacă îţi răscoleşti amintirile, să ai grijă să te descarci de cele neplăcute şi să le aduni doar pe celelalte, altfel rişti să porţi în spinare o povară inutilă, care îţi îngreunează viaţa.

Romanii aveau dreptate când ziceau „trăieşte ziua”, clipa de faţă, care nu se mai întoarce, orice ai face.

Timpul este cel mai mare hoţ, ne furavăzând cu ochii; anii se adună, fără să-ţi dai seama când; eşti tânăr, eşti matur, eşti bunic; ai impresia că viaţa a trecut pe lângă tine şi, odată ajuns la vârsta înţelepciunii, regreţi că nu ai trăit mai din plin.

Am stat de vorbă cu oameni în vârstă care mi-au spus că viaţa a trecut într-o clipă, ca un vis.

51

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

În tinereţe timpul ţi se pare nesfârşit, ziua este mai lungă, tot aşa şi săptămâna, luna, anul.

Când ajungi la bătrâneţe toate se scurtează în mod ciudat: acum e luni, acum e sâmbătă, acum e dimineaţă, acum e seară.

Cu adevărat, viaţa este un vis, dar ce vis frumos...

CIuj-Napoca, 12 septembrie 2000

52

Vise

L-am visat pe tata. Se făcea că era pe malul drept al Someşului, mai sus de stadionul municipal din Cluj, în cartierul Grigorescu.

Erau două cărări: una în stânga, chiar pe malul râului, iar alta în dreapta.

Tata era la intersecţia celor două cărări, îmbrăcat în costumul lui cei negru, cum îl ştia toată lumea.Ia ceva distanţa de mine.

I-am spus:

- Nu te supăra, tată, că nu pot veni cu dumneata! (eu mă adresam părinţilor mei cu „dumneata” şi „sărut-mâna”, nu ca acum cu „Tu” şi „Servus”).

Tata s-a uitat la mine şi mi-a răspuns:

53

Lola Maria Ţămbrescu-Cnipeiu

- Du-te pe drumul tău!

S-a întors şi a luat-o pe cărarea din stânga, iar eu pe drumul meu, în partea cealaltă.

Cluj-Napoca, 12 septembrie 2000

É

54

AîmittereA 2000

- Ştii că Mihai a luat nota zece Ia admitere la facultate?

- Bravo lui!

- Dar n-a reuşit, că la bacalaureat a avut numai 8[17] şi s-a făcut media.

- Am trăit s-o aud şi pe asta, să ia cineva nota maximă şi să nu reuşească la examen. Eu ştiu că atunci când cineva ia

nota zece. este felicitat, nu rateazs examenul. Pana acum nota zece se dădea foarte rar, ba chiar îmi aduc aminte de propoziţia „nota zece este a profesorului”, luau cu care eu nu eram de acord.

în anul acesta a plouat cu note de zece la bacalaureat, ceea ce mă face să cred că tinerii au luat în serios faptul că nota de la bacalaureat contează la admiterea la facultate şi mă duce cu gândul că suntem foarte înzestraţi intelectual,

noi, românii, sau cum ar spune unii mai ironici, „suntem un popor de genii”.

Chiar eram curioasă să aflu cam câţi elevi au obţinut nota maximă, când am auzit la radio un anunţ în care se spunea că ia o facultate, la care se intră fără concurs, numai cu nota obţinută la bacalaureat, numărul de candidaţi cu nota maximă a depăşit numărul de locuri şi candidaţii care sunt în plus vor fi redistribuiţi la alte facultăţi, cu profil asemănător.

Dacă m-ar întreba dneva pe mine -dar nu este cazul - aş spune cătotmai corect estesăse dea admitere în învăţământul superior cel puţin din două motive: pentru că nota dată de o comisie dintr-un orăşel oarecare s-ar putea să nu fie echivalentă cu nota datăde o comisie dintr-un liceu cu prestigii}(mă refer la exigenţa sporită. Inevitabil, în cel de-al doilea caz) şi al doilea motiv, cel puţin tot atât de serios, este că nota de la bacalaureat nu are legătură foarte mare cu profilul facultăţii întrucât bacalaureatul este un test de cultură generală, iar profilul facultăţii înclină înspre o anume disciplină.

Dar cum noi, românii, suntem într-o etapă a experimentării, tinerii trebuie să suporte tot felul de experienţe, mă refer la tinerii care vor să înveţe, nu la chiulangii.

Mă bucur că profesorii de Ia Universitatea de Medicină şi Farmacie din Cluj gândesc ca mine: la început se ştia că laadmitere bacalaureatul va conta la medie în proporţie de 25%, dar apoi, după câte am auzit, s-a renunţat, şi cred că bine au făcut.

Dar repet, pe mine nu mă întreabă nimeni căci, poate, dacă m-ar întreba, multă vreme-ar regreta...

Noi preferăm însă să-i imităm pe alţii şi să „implementăm” (minunat cuvânt!) tot felul de lucruri, care de care mai bizare.

De dimineaţă a sunat telefonul. Era o cunoştinţă de-a mea, care m-a anunţat victorioasă:

- Alo, doamna profesoară?
- Da, doamna Ţar, te-am recunoscuţi
- Să ştiţi că Mihaela a reuşit la geografie!
- Mă bucur mult şi o felicit! Merita să reuşească după cât s-a străduit. îmi pare bine că încep ziua cu o veste atât de

bună. Cred că sunteţi foarte fericite!

- Parcă nu ne vine să credem. Întâi s-a dus ea să vadă rezultatele şi m-a sunat, dar n-am crezut, până nu m-am dus eu să văd cu ochii mei. Ei, asta i-a plăcut şi asta va face.

- E mare lucru să fad ceea ce doreşti cu adevărat. O felicit încă o dată.

- Dar ştiţi, ăsta a fost cel mai frumos cadou pentru că azi este ziua ei de naştere.

- Îi doresc „La mulţi ani!", cu bucurii. Este şi ziua de naştere a fiicei mele, Claudia.

- La mulţi ani şi pentru Claudia! Sunt atât de fericită, că îmi vine să ţip. Sper să ne vedem cât de curând, să sărbătorim succesul. La revedere!

- La revedere!

Am închis telefonul, cuprinsă de emoţia pe care mi-a transmis-o fericita mamă şi mă gândeam că în anul acesta eu nu am avut asemenea emoţii, pentru că nici unul dintre copiii mei n-a trebuit să dea admitere la facultate.

Şi totuşi şi eu am avut parte de o admitere, cu Prâslea al meu, dar la liceu. Dar şi aici am fost favorizată, pentru că băiatul meu a rămas în continuare la Liceul de Muzică, şi am fost scutită de alergăturile altor părinţi.

Ce s-a întâmplat anul acesta cu admiterea la liceu sper să nu se mai repete niciodată, pentru că în sistemul de

învăţământ nu mai încape atâta „bramburească" şi indisciplină.

I-am înţeles pe părinţii revoltaţi şi aş fi fost unul dintre ei, dacă nu aveam şansa ca fiul meu să înveţe într-un liceu cu profil şi să rămână tot acolo. Spunea într-un interviu la televizor, mama unui elev, că această admitere la liceu a testat viteza de deplasare a părinţilor.

Ca glumă ar fi fost bună, dar nu ne putem permite să glumim cu viitorul unei generaţii. Aşa că, dragi colegi din învăţământ, ajunge cu experienţele! Priviţi cu foarte multă seriozitate toate problemele şi consultaţi-vă cu oameni cu experienţă, pentru că trebuie să fim demni de iluştrii noştri înaintaşi.

Învăţământul românesc trebuie să rămână o instituţie serioasă, care să stârnească încrederea oamenilor şi noi, cei care l-am slujit o viaţă, să fim mândri că am fost dascăli.

Cluj-Napoca, 27 iulie 2000

Dascălii

Am spus întotdeauna că meseria de dascăl este o meserie cu chemare, ca şi cea de artist sau de poet.

O ai, chemarea, sau n-o ai, aceasta-i cestiunea.

Cine s-a făcut dascăl, numai aşa, pentru că n-a reuşit unde a vrut, nu poate să facă pe deplin această meserie.

In primul rând, trebuie să iubeşti copiii. Dacă nu i iubeşti, meseria de dascăl devine o corvoadă. Dar ceea ce este

mai rău, este că ei, copiii, simt când nu îi iubeşti şi răspund cu indiferenţă. Dar şi când simt că dascălul se apropie de ei cu dragoste, ei răspund cu aceeaşi dragoste. Iubirea lor este şi mai frumoasă, este pură, dezinteresată şi sinceră.

Întotdeauna m-am simţit bine în preajma copiilor. Ei sunt atât de sinceri şi de nevinovaţi. Bine ar fi ca omulsă rămână

toată viaţa cu un suflet de copil. Dar nu se întâmplă aşa, şi totuşi cred că artiştii au suflet de copil, rămân sinceri şi naivi.

Bineînţeles, nu toţi, dar ştiu că, odată cu creşterea, mulţi îşi schimbă şi felul de a fi.

Şi nu totdeauna în bine, dar aşa este viaţa, făcută din lumini şi umbre.

Eu cred în puterea exemplului, dar ca un dascăl să fie un exemplu, trebuie să aibă o conduită ireproşabilă.

La fel şi un părinte, trebuie să fie un exemplu pentru copilul lui, dar un exemplu bun, nu unul rău. Ce exemplu poate da un părinte beţiv, bătăuş, care înjură şi nu se poartă ca un om civilizat? Un exemplu rău, evident.

Eu mă consider un om favorizat de soartă, pentru că am avut parte de dascăli eminenţi. Respectul pe Care l-am avut, îl am şi acum când mă gândesc în urmăşi am încercat, după puterile mele, să ţin cont de sfaturile lor. Sper că am reuşit şi, la rândul meu, am format alţi dascăli, de care sunt mândră.

Am tot auzit de-a lungul timpului expresia „furi meseria” şi cred căşi această meserie trebuie ''furată”, în sensul bun al cuvântului, adică trebuie să iei ce vezi bun de la alţii, şi să te fereşti de experienţele „rele”.

Hotărât lucru, meseria de dascăl este o meserie care se face şi cu mintea, dar şi cu sufletul.

Atenţie, cei ce vreţi să deveniţi dascăli, puteţi să le îmbinaţi pe acestea două? Dacă da, sunteţi dintre cei aleşi, dacă nu, îndreptaţi-vă spre alte meserii care vă aşteaptă.

Cluj-Napoca, 27 iulie 2000

Strămwl
D-lui Gh. Chiş

Tocmai când mă întrebam unde a dispărut românul nostru deştept, harnic, primitor şi generos, cu umorul lui sănătos, care l-a ajutat să-şi ducă povara vieţii, la uşa mea a bătut un străin:

- Bună-ziua!
- Bună-ziua!
- Sunteţi doamna C.?
-Da!
- Sunt Gheorghe Chiş.
-Da!
- Nu mă cunoaşteţi! Am venit în legătură cu o problemă pe

care o să v-o spun imediat.
61
Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu
- Ţinându-l încă la uşă l-am întrebat:
- De unde aţi aflat adresa mea?
Mi-a spus de unde a aflat-o şi problema pentru care a venit şi atunci l-am poftit în casă. Venise pentru o problemă prozaică, pe care am rezolvat-o destul de repede, dar între timp ne-amîntins la vorbă şi după vreo trei ore de conversaţie am aflat că aveam preocupări comune: amândoi citim mult, amândoi scriem, dânsul scrie poezii.
Am abordat diferite subiecte şi nu ne mai săturam povestind.
Mi-am dat atunci seama că interlocutorul meu cunoaşte în profunzime unele subiecte pe care eu le puteam atinge doar tangenţial, aşa că am fost de-a dreptul fericită când mi-a propus să ne mai întâlnim, să mâi povestim.
Eu nu fac parte dintre oamenii care ştiu totul şi nu mai au ce învăţa, sunt avidă de cunoaştere şi nu mă sfiesc să recunosc când întâlnesc un om care ştie mai multe, şi domnul Chiş, ce să vă spun, este o adevărată enciclopedie,în viaţa mea am mai întâlnit doar un singur om, cu care pot să îl asemăn (profesorul meu de istoria teatrului, regizor la Operă, din vremea când urmam şcoala Populară de Artă) şi doar am întâlnit şi am studiat cu atâţia intelectuali de valoare.
Întâlnirile noastre s-au repetat şi de fiecare dată ne era greu să punem capăt discuţiilor, în ciuda celor din jur, care poate nu înţelegeau ce avem atâta de discutat.
Dar ce nu aveam!
De toate aveam de discutat: despre scrierile noastre, despre agricultură (subiectul preferat al domnului Chiş, în care eu mă declar de la început neştiutoare), despre religie, tema noastră predilectă, despre înaintaşi, contemporani şi viitor, despre câte în lună şi în stele.
62
Rădăcini aeriene
Am băgat de seamă că nu numai mie îmi place să discut cu domnul Chiş, ci. dacă se nimereşte să mai fie cineva, care începe o discuţie, eu trebuie să aştept răbdătoare şi să asist, până mi se cere şi mie părerea.
Aşa că, străinul care a bătut la uşa mea într-o frumoasă zi de mai, a fost călăuzit să mă caute chiar de mâna Providenţei.
Cine ştie de ce ne-a fost hărăzit să ne cunoaştem şi drumurile noastre s-au întâlnit!
Avem atâtea preocupări comune, încât nu puteam să trecem nepăsători unul pe lângă celălalt, fără să ne cunoaştem.
Eu am crezut întotdeauna în forţa destinului!
Cluj-Napoca, 13 septembrie 1999
63
OlîmpÎAî>Amileniului
Lui lori Ţiriac
Fiul meu cel mare mă anunţă că astăzi va fi deschiderea

festivă a Jocurilor Olimpice de la Sydney.

Ce bine că mi-a spus, căci altfel eu îmi făceam alt program şi ratam ceva incredibil, magnific. Aşa că am amânat tot ce vroiam să fac şi timp de trei ore m-am uitat ia televizor.îmi era cumplit de foame la un moment dat, dar nu m-am îndurat să mă dezlipesc de televizor şi să mă duc la bucătărie, aşa că l-am rugat tot pe fiul meu cel mare să-mi aducă hrană rece, într-o pauză publicitară.

Am văzut multe festivităţi de deschidere de la Jocurile Olimpice, dar aceasta de la Sydney le-a întrecut pe toate. A fost aşa un spectacol de sunet şi lumină care ţi-a încântat privirea!

Ce îmbinare de culori! Ce desfăşurare de forţe! Ştiu de ce această festivitate le-a întrecut pe toate! Pentru simplul fapt că toţi, absolut toţi participanţii: sportivi, oficiali, public, se bucurau din toată inima că au trăit să ajungă la această olimpiadă numită „Olimpiada Mileniului", pentru că se află la răspântia dintre două milenii: mileniul doi şi mileniul trei.

Lumea a aşteptat cu puţină teamă şi încordare rotundul an 2000, dar pentru că nimic neobişnuit nu s-a întâmplat în acest an deosebit, se bucurau sincer şi din toată inima.

La Sydney s-a acumulat atâta energie, încât am putut s-o simţim şi cei care stăteam în faţa televizoarelor.

Am simţit cum se revarsă din televizor energia pozitivă a atâtor mii de oameni, energie care s-a revărsat benefic peste toţi cei care au urmărit deschiderea festivă de la „Olimpiada Mileniului".

Dacă această energie a fost resimţită ia mii de kilometri depărtare, prin intermediul micilor ecrane, îmi închipui ce încărcătură era pe acel stadion.

Dar ce încântare pentru ochi, ce combinaţii minunate de culori, ce tematică inspirată!

Câte poate să facă omul, dacă îşi pune puţin mintea ia contribuţie!

Ce bine este când omul trece peste toate diferenţele de rasă, religie, ideologie, şi lasă să îl cuprindă sentimentele de prietenie şi dragoste frăţească faţă de semenul său!

A fost un moment unic în care s-a simţit pacea universală!

Fie ca acest moment să nu se mai sfârşească!

Cluj-Napoca, 15 septembrie 2000

Dintre toţi copacii din lumea asta, mie îmi plac brazii. Poate pentru culoarea lor veşnic verde, poate pentru semeţia cu care urcă pe crestele cele mai abrupte, poate pentru ţinuta lor falnică şi dreaptă, sau pentru toate acestea la un loc.

Dacă îmi plac copacii semeţi şi drepţi, tot aşa îmi plac oamenii care li se aseamănă.

Cu imaginaţia mea cea nevoiaşă ¡1şi vad cu ochii minţii pe omul linguşitor îndoit de spate, făcând plecăciuni până la pământ şi atunci am un gust amar, un fel de repulsie.

Poate s-au întrebat deseori unii de ce m-au văzut din ce în ce mai rar sau deloc.

66

Rădăcini aeriene

Pentru că am început să-i selectez pe cei care mi se învârt prin preajmă şi am grijă ca să nu fie dintre aceia care să-mi tulbure liniştea, de care am atâta nevoie.

Uitaţi-vă la copaci! Doar cei firavi se înclină în bătaia vântului, înţelep|ii bătrâni stau neclintiţi şi mustrători.

Şi apoi, depinde de rădăcina copacului. Cei care au rădăcini adânci, rezistă mai bine. Rădăcinile răsfirate aduc copacului hrana cea bună, hrana cea sănătoasă, care nu-î lasă să piară.

Dar şi stejarii sunt copaci falnici şi neclintiţi!

Fiţi, deci, brazi şi stejari, cu rădăcinile înfipte adânc în glia strămoşească!

CIuj-Napoca, 14 septembrie 2000

67

Glonţul rătăcit

Nepoatei mele

Daniel se plimba agale printre blocuri şi se gândea: „Ce bine că e sâmbătă şi până luni sunt liber, pot să mă joc, să mă uit la televizor, să mă distrezi”, când simte că îl loveşte ceva în ceafă.

Duce mâna instinctiv la gât şi când se uită, mâna era l<>->oAnAvinnCrtm+A'vi'/'/i'it m f*t~\—\4-/- »r»!Trn/^Aivni puildUit:CsGUiyti.lilLWClJLCO ClU.I.Wi ilCALıucspciLt. V CUC L1C-I

băieţi; cel din mijloc ţinea în mână o puşcă îndreptată spre el. Speriat, începe să plângă. Băiatul cu puşca rămâne o clipă nemişcat, apoi fuge spre o maşină, deschide portiera şi ascunde puşca, ia din maşină trusa de prim-ajutor şi se îndreaptă spre Daniel, care stă plângând, apăsând cu mâna pe rana din care curgea sângele şiroind.

68

Rădăcini aeriene

- Nu am vrut să-ţi fac nici un rău! Puşca s-a descărcat din greşeală. Haide să te pansez, că o să-ţi treacă! Ia să văd! Nu-ţi fie frică, glonţul te-a zgâriat puţin, dar o să treacă! Unde stai? Hai, că te duc acasă cu maşina!

îl urcă pe Daniel în maşină şi îl duse până în faţa blocului.

- Nu trebuie să o sperii şi pe maică-ta. Spune-i că te-ai zgâriat într-un cui!

Daniel ajunse acasă, deschise uşa şi, plângând, strigă:

- M-au împuşcat în gât, mamă!

La început, maică-sa a crezut că este o glumă, dar când se uită mai bine şi văzu sângele şiroind pe cămaşă, se sperie:

- Haide la doctor, urgent! Cred că glonţul este încă acolo!

Ajunşi la spital, medicul de gaYdă pipăi locul de unde ţâşnea sângele şi îşi dădu seama că glonţul era încă în gâtul copilului, dar înfipt în muşchi, fără să îi pună viaţa în pericol,

Era o operaţie destul de simplă extragerea glonţului, dar în astfel de cazuri trebuia anunţată Poliţia.

Noroc că Daniel a reţinut numărul maşinii şi inscripţia de pe ea şi astfel a fost găsit imediat neglijentul tânăr care n-a avut altceva mai bun de făcut decât să-şi încerce puşca cu aer comprimat (care fusese un chilipir) în plină stradă.

Bineînţeles că-i părea rău de cele întâmplate, regreta nespus de mult incidentul, dar el a vrut să tragă într-un stâlp şi s-a nimerit să treacă tocmai atunci pe acolo un băieţel de 11 ani.

Ce bine că nu s-a întâmplat ceva mai grav, că atunci chiar că ar fi avut motive să regrete profund!

Cfuj-Napoca, 30 octombrie 2000

69

ADDENDA

interviul

S.V. Pe aceste minunate acorduri ale valsului lui Johan Strauss vă prezint invitata mea de la această oră. Este o invitată de onoare, d-na Lola Maria Ţâmbrescu Ciupeiu, care ieri, 4 mai 2000, şi-a făcut debutul literar şi aş putea spune un debut literar notabil, cu o carte intitulată Album de familie,

O carte care poarta insine parfumul vremi mior de altădată, parfumul unor vremuri care ar trebui reînviate şi asta reuşeşte să facă d-na L.M.Ţ.C., să reînvie nişte vremi şi să aducă în prim-plan nişte personaje valide. Bună-ziua şi bine ap venit în studioul nostru, distinsă doamnă L.M.Ţ.C.!

L.M.Ţ.C. Bună-ziua şi bine v-am găsit!

73

Lola Maria Ţâmbrescu-Ciupeiu

S.V. Mă bucur că sunteţi aici! Ieri am fost la lansarea cârtii dumneavoastră, Album de familie. A fost foarte multă lume la Uniunea Scriitorilor, lume bună, aş putea să spun, şi foarte multe emopi. Ap avut emoţii la debutul dumneavoastră?

L.M.Ţ.C Da, bineînţeles, am avut emoţii mari, dar probabil nu s-au văzut decât către sfârşit când s-au acumulat şi erau să mă doboare, dar am trecut peste acel moment şi am reuşit să termin şi cuvântul meu de mulţumire pentru minunatele cuvinte pe care le-am auzit adresate mie de către confraţi, îndrăznesc să spun, de către confraţii care au un nume de rezonanţă în literatura română.

S.V. Mărturisesc că am citit această carte pe nerăsuflate. Are puţine pagini însă conţine numeroase adevăruri de viaţă şi am citit-o pur şi simplu fără să mă gândesc la nimic altceva, fără sa-mi treacă prin cap că sunt obosită, că sunt ocupată; este o carte care m-a prins. Cum aţi reuşit să

găsip acea modalitate de exprimare în aşa fel încât să prindep cititorul, să-l captivaţi, cu alte cuvinte. Am avut senzapa că asist la un film, dar nu orice fel de film.

L.M.Ţ.C. Da, mă bucur că spuneţi acest lucru. Am semnale foarte bune de la cei care mi-au citit cartea: colegi de-ai mei, profesori de limba română, sau scriitori, poeţi; eu cu timiditate am păşit pe tărâmul slovelor, dar m-am gândit că este cazul să pun pe hârtie ceea ce aveam în cap, ceea ce memoria mea reţinuse cu zeci de ani în urmă.

S.V. îmi permit să citez din cartea dumneavoastră nişte cuvinte care mi-au plăcut foarte mult pentru că sunt foarte simple. Povestioara pe care o istorisiţi se numeşte Dragoste de artist şi începe în felul următor: „Mare lucru şi dragostea asta. Câtă lume a nenorocit, mai multă decât a fericit. ” Sunteti ferm convinsă de lucrurile astea?

L.M.Ţ.C. A, nu! Este o figură de stil, vreau să zic! Dar consider că dintre toate sentimentele umane, acest sentiment al dragostei, al iubirii este etern. El nu moare, nici o dată cu moartea, trăieşte şi după moarte.

S.V. Chiar dacă e o poveste tristă, povestea unei verişoare de-a dumneavoastră, care a fost nefericită în dragoste, se pare că dumneavoastră, din experienţa de viaţă sau din ceea ceap văzut în familia dumneavoastră, v-ap creat o lume aparte. Aşa este?

L.M.Ţ.C. Aşa este! Eu am spus odată că viaţa mea toată a s-a bazat pe acest sentiment. Nu se poate trăi fără să-ţi iubeşti semenii, să te apropii de ei cu căldură şi cu dragoste. Şi am avut mare, mare bucurie când unul dintre foştii mei elevi, de acum 25 de ani, mi-a spus că a îmbrăţişat cariera didactică datorită mie. A fost pentru mine aşa, ca un elogiu, pentru că noi, dascălii, ne hrănim cu aceste rezultate, pe care le avem prin elevii noştri. Am în spate o carieră de 31 de ani de dăscălie. Foarte interesant, am predat în tot sistemul nostru şcolar, începând de la grădiniţă şi terminând cu facultatea - am avut şi un curs la o facultate; şi m-am apropiat cu mare dragoste de elevii mei, de studenţii mei. Adevărul este. că am fost şi eu, la rândul meu, un elev şi un student privilegiat: am avut parte de cei mai buni dascăli ai

Clujului. După cum se poate citi pe coperta din spate a cărţii, sunt absolventă a Liceului George Bariţiu şi trebuie să ştiţi că noi, „bariţiştii”, ne mândrim cu faptul că suntem absolvenţi ai acestui liceu. La Facultatea de Filologie am avut, de asemenea, parte de cei mai buni dascăli, cărora le mulţumesc acum.

S.V. Da, m-a contrariat puţin subiectul pe care dumneavoastră l-aţi ales, şi anume „familia”. Se ştie că, în general,

copiii se desprind de familie, încearcă să-şi creeze propria lor viaţă, au libertatea lor, pe care şi-o asumă, îşi iau, cum s-ar spune, viaţa în mâini şi se naşte acel conflict dintre generaţi. La dumneavoastră şi în paginile pe care le-ap scris nu se simte deloc acest lucru! Tcftul este unitar, totul este armonios, totul curge ca într-un cerc. Chiar aveţi o sintagmă cu cercul, la un moment dat, în carte.

L.M.Ţ.C. O, eusunto sentimentală, cred căa răzbătut, n-aş fi vrut să răzbată acest lucru dintre rândurile cărţii. Dar cred că oamenii mai sensibili observă. Sunt o sentimentală, sunt un copil făcut la bătrâneţe. Nu mi-am cunoscut bunicii, dintre verii mei sunt cea mai mică, am veri de 70 de ani, de peste 70 de ani.

Intorcându-mă la acea povestire, Dragoste de artist, pe care dumneavoastrăaţi numit-o maiînainte, trebuie să vă spun că am emoţii pentru această scriere, când am s-o prezint dragii mele verişoare, care este actriţă,încă mai este, şi acum joacă, chiar la vârsta înaintată pe care o are şi bineînţeles că nu o numesc. Ceea ce trebuie să observaţi este că totul s-a sfârşit cu bine şi în acea povestire, care se bazează pe un fapt real. Mie mi-au plăcut întotdeauna poveştile şi trebuie să recunosc

că şi acum îmi plac când ie citesc sau le istom<".< nepotului meu. A spus bine cine a spus că, daca ne menţinem cu un suflet de copil, este bine.

S.l/. Aşa este! Am propus pentru ascultătorii noştri un concurs pe două teme, care par separate, dar la un moment dat au un punct comun. Şi anume: tema excursiilor, a călătoriilor, fie ele şi imaginare, pentru că presupun că foarte putini îşi mai permit astăzi să iasă undeva, la iarbă verde sau să meargă într-o staţiune şi tema superstiţiilor. Dumneavoastră, în Albumul dumneavoastră de familie, aveţi o povestioară, care se intitulează Ursitoarele. Aş vrea sd vă dau cuvântul, să cititi un pasai din această povestioară (se citeşte primul pasaj din Ursitoarele,). Şi ce au ursit ursitoarele?

L.M.Ţ.C. Bineînţeles, ursitoarele i-au ursit numai de bine. Dar ultima a fost pusă într-o situaţie foarte grea şi nu ştia cum să iasă din încurcătură căci era ursitoarea care chiar ursea ursitul. Deci, spunea, cu cine se va căsători tânăra prinţesă? Ori, în acel moment nu era nici un prinţ liber, disponibil. Dar a găsit o soluţie ingenioasă. Aspus aşa: „Primul prinţ care se va naşte, va fi ursitul acestei prinţese”. Şi aşa s-a şi întâmplat.

S.V. Să înţeleg că această poveste este chiar povestea dumneavoastră? Dumneavoastră ap fost acea mică prinţesă, drăguţă, care a avut la cap şapte ursitoare, menindu-i de bine? Afost vreuna care să pomenească de scris?

L.M.Ţ.C. Nu, n-a fost niciuna, pentru că ele nu intră chiar în asemenea amănunte. Acesta ar fi fost un amănunt. Dar cert

este că toată lumea se miră că eu şi soţul meu

suntem născuţi exact în aceeaşi zi, lună şi an. Eu sunt născută dimineaţa, la ora 10, la Cluj, iar soţul meu este născut după-masa la ora 5, chiar la ora la care noi discutăm, undeva, pe lângă Cluj.

Toată lumea care aude când ne sărbătorim ziua de naştere se miră. Este un lucru deosebit, am înţeles.

S.V. Sigur că da!

L.M.Ţ.C. Aşadar, cum nimic nu este întâmplător în lumea aceasta, nici acest lucru nu este întâmplător. Şi de aici a pornit povestea.

S.V. Aveţi mici superstiţii?

L.M.Ţ.C. Da, trebuie să recunosc că da! Mi s-a spus că nu e bine pentru că eu am citit, vă daţi seama, mult la viaţa mea, pentru că un profesor trebuie să ştie de sute de ori mai mult decât cel care u stă în faţă. Mi-a plăcut să citesc! Dragostea pentru citit o moştenesc de la tatăl meu, care a fost militar de carieră.

S.V. Chiar mărturisiţi acest lucru în cartea dumneavoastră.

L.M.Ţ.C. Cuvântul scris pentru mine este ceva deosebit. Vă daţi seama că eu, formându-mă în anii 1960-1970, abia atunci începeau să apară televizoarele. Ţin minte că în 1964 am văzut prima dată o emisiune la televizor; de calculatoare nici nu era vorba, deci, mijlocul de informare era cuvântul scris.

S.V. M-a impresionat foarte mult în cartea dumneavoastră când aţi spus că la dumneavoastră nu se găsesc cărţi subliniate, adnotate, cărţi înnegrite cu diferite semne, ci că pur şi simplu folosiţi acel romantic semn de carte şi

învelitori. Să înţeleg că universul cărţii este un univers sacru, nu?

L.M.Ţ.C. Evident. Chiar folosesc un semn de carte vechi, făcut de nişte eleve de-ale mele, nu unul, ci vreo două-trei şi i-amînvăţat şi pe elevii mei să aibă mare grijă de cărţi. Obişnuiam să le spun celor mai mici, de clasa V-a, că atunci când rupi foi din caiet, acesta plânge.N-aud ei cum plânge caietul? Că-1 doare când i se rupe o filă. De asemenea şi cărţile trebuie să fie păstrate. Am cărţi foarte vechi, păstrate în bibliotecă cu sfinţenie. De acelea nici copiii mei nu au voie să se atingă.

S.V. Intre copertile unei cărţi se ascunde cel mai adesea sufletul unui om. Eu aşa am simţit în mofnentul în care am citit cartea dumneavoastră, că un crâmpei sau poate mai mult decât un crâmpei din sufletul dumneavoastră este conţinut între copertile cărţii. Ieri se spunea că această carte este primul volum dintr-o trilogie, „o saga” de familie. Am simticartea dumneavoastră cape ceva mult mai apropiat, nu o

simplă familie ci însăşi familia românească, familia bazată pe nişte tradiţii foarte solide, o familie indestructibilă.

L.M.Ţ.C. Mă bucur să aud aceste cuvinte, pentru că înţeleg că m-aţi intuit bine. Asta am vrut să fac şi dacă măcar un singur cititor spune acest lucru, înseamnă că mi-am atins ţelul. Vor fi trei volume, pentru că acest prim volum, vedeţi, este puţin cam redus. Se puteau introduce şi alte povestiri dar le-am lăsat pentru al doilea volum din motive binecunoscute. Acum am scris mai mult de jumătate dintr-al doilea volum şi de două luni n-am reuşit să pun mâna pe stilou pentru că aşa a fost situaţia, am avut o perioadă încărcată. Noi trebuie să ne călăuzim

după nişte reguli morale. Nu-mi place să fac morală şi nici tinerilor nu le place să li se spună direct: fă aşa, nu fă aşa, dar foarte fin, în cadrul educaţiei cu tinerii trebuie lucrat foarte fin, trebuie să li se arate că sunt nişte valori peste care nu se poate trece. Familia este una dintre acestea.

S.V. Şi acesta nu este un simplu slogan, ci este o realitate!

L.M.Ţ.C. Este o realitate şi unde, dacă nu în familie, se pot forma copiii? Eu l-am iubit foarte mult pe tatăl meu, care a fost un om extraordinar de cumpătat şi de integru. Mama mea a fost o femeie cu un suflet deosebit, cine a cunoscut-o ştie că aşa este. N-am mai întâlnit aşa un om ca mama mea:'un suflet deosebit. Dacă cineva i-ar fi spus pe stradă că îi e foame, i-ar fi dat bucata de la ea din mână, sau dacă i-ar fi spus că îi este frig ea ar fi fost în stare să îi dea paltonul de pe dânsa. Rar se întâlnesc asemenea oameni.

S.V. Evocând-o pe mama dumneavoastră, spuneaţi în carte că era ofire foarte veselă, că adora muzica, viaţa plăcuta, veselă.

L.M.Ţ.C. Da, aşa este, se pare că a moştenit acest lucru de la tatăl ei, de la bunicul meu, pe care eu nu l-am cunoscut, pe care nici mama nu l-a cunoscut, că avea doar şase luni când a fost omorât bunicul Adam. Mama era o fire veselă şi, ce să vă spun, ce voce avea! Mama mea cânta la patru biserici aici, în Cluj şi când cânta la biserica Bob (pentru că noi stăteam în centru, aproape de biserica Bob), toată lumea întorcea capul şi se uita sus, să o vadă. Eu îi moştenesc vocea, ca şi fratele meu; avea o voce extraordinară.

Rădăcini aeriene

Eu multă vreme, copil fiind, nu am înţeles-o, şi ea îmi spunea că simte că eu îl iubesc mai mult pe tata, dar şi pe mama am iubit-o şi abia acum, cu trecerea anilor, încep să înţeleg tot mai mult firea ei. Mama era un om cu suflet mare.

S.V. Ascultându-vă şi mai ales după ce v-am citit cartea, îmi dau seama că aceste figuri reprezentative, părinţii dumneavoastră: mama, tatăl reprezintă nişte icoane, la care mereu aveţi o candelă aprinsă, iar această candelă aprinsă afost însuşi scrisul, această carte, care a apărut acum. Un

debut, s-a spus ieri, puţin cam tardiv dar cred că, de fapt, tinereţea unui scriitor este veşnică.

L.M.Ţ.C. Eu mă simt foarte tânără. Puteam să debutez acum 20 de ani cu volumul de versuri Lumina cugetului, dar a rămas în manuscris şi aşa va rămâne pentru că, dacă ar vedea lumina tiparului, deja toată lumea ar şti totul despre mine şi nu vreau. Mă apăr, pentru că eu consider că nu trebuie să mă cunoască lumea în totalitate, ori în poezie sufletul meu este descris în amănunţime.

Aţi observat ce dedicaţie am pus la acest volum, Album de familie? „Strămoşilor mei, care au aşteptat răbdători să-i scot la lumină”. Am vrut ca această carte să fie un omagiu adus lor, oameni verticali, oameni de frunte în locurile unde au trăit. Ei s-au dus de mult, dar lumea şi acum îi pomeneşte, pentru ceea ce au fost.

Tatăl meu, după cum aţi observat, se trăgea din ţinutul Vâldi, a rămas orfan, a fost copil de trupă, a făcut şcoala Militară Ia Bucureşti şi a fost repartizat la Cluj. Mama mea era de lângă Orăştie, zona aceea superbă, şi bunica a venit cu cei patru copii, aţi citit asta în Taina

spovedaniei. Mama avea doar 6 ani când a venit la Cluj şi aici s-au cunoscut, aici au rămas şi aici sunt eu.

Aţi ai citit povestirea Sora mai mare şi semnele pe care, multă vreme după plecarea ei în nefiinţă, acum 30 de ani, mi le trimitea în vis. M-a avertizat cu două luni înainte de moartea mamei de cele ce urmau să se întâmple.

Mama n-a suferit, a fost o femeie deosebită şi s-a stins din viaţă în trei zile. A avut un sfârşit rapid, o moarte uşoară, pentru că era o femeie foarte credincioasă. Eu nu mi-am revenit foarte mult timp pentru că nu mi-am imaginat că este atât de grav bolnavă, încât va pleca dintre noi. Sora mea mă avertizase să am grijă „căci acolo sus i se pregăteşte ceva rău”, Eu m-am trezit şi m-am gândit (asta s-a întâmplat acum20 şi ceva de ani), m-am gândit cum pot să am grijă de mama, că eu mă mutasem cu familia în Mănăştur, părinţii locuiau încă în centru, aveam copii mici şi când s-a întâmplat, atunci mi-am adus aminte.

De fapt, mama mi-a spus clar că ea va muri, dar nu era tristă deloc. Eu aş fi preferat ca noi, românii, să moştenim cultul dacic al morţii, care nu se întristau la moartea unui om, pentru că eu sunt convinsă, acum, când vorbesc cu dumneavoastră că moartea este doar o trecere.

S.V. Aşa se afirmă şi în credinţa noastră că moartea este o trecere, viaţa de dincolo este foarte importantă şi vom da socoteală de faptele pe care le săvârşim. Sunt lucruri esenţiale, lucruri importante, nu biete superstiţii. Trebuie de multe ori făcută distincţia între realităţi spirituale şi superstiţii.

L.M.Ţ.C. Da, desigur, eu sunt conştientă de faptul că vom da socoteală de toate faptele noastre, de aceea de-a lungul vieţii mele am fost foarte atentă la faptele mele, ca să nu fac intenţionat ceva rău, sau să produc cuiva o nemulţumire în mod intenţionat. Poate că am mai greşit şi eu, fără să vreau, dar având în vedere că faptele noastre vor fi puse cândva într-o cumpănă, la dreapta judecată, am avut grijă de ceea ce fac şi m-am gândit foarte mult înainte de a întreprinde ceva.

Nu ştiu să fi făcut rău cuiva intenţionat sau, cum am mai auzit câteodată, că trebuie să calci pe cineva ca să te ridici tu, eu ştiu că nu am practicat acest obicei şi nu i-am înţeles pe cei care au făcut-o. Am preferat să stau dfeoparte, să privesc şi să mă refugiez în scris.

S.V. Doamnă L.M.Ţ.C., trebuie să vă mulţumesc pentru prezenţa dumneavoastră în studioul nostru, acum. Mă bucur foarte mult că sunteţi aici şi vă invit să mai citiţi ceva din cartea dumneavoastră, povestirea care vă este cea mai apropiată de suflet

L.M.Ţ.C. M-aţi pus într-o grea cumpănă, acum, pentru că toate îmi sunt dragi, dar o să aleg să vă citesc Preoteasa Nataliţa. [...]

S.V. Aşteptăm cu nerăbdare celelalte volume. Pe când vor fi gata ele?

L.M.Ţ.C. E greu de spus. Al doilea volum, care va purta un alt titlu: Rădăcini aeriene, este scris mai mult de jumătate. Eu sper ca în toamna acestui an să îl termin şi până Ia Crăciun să aibă loc lansarea lui. Dar asta depinde de mai multe. Totuşi sper şi sunt o fire foarte hotărâtă şi când mi-am pus ceva în gând, chiar o fac!

S.V. Sunteţi o scriitoare debutantă, dacă îmi permiteţi să spun acest lucru, dar un debut minunat, care promite foarte mult şi deja stârneşte nerăbdarea consacrării definitive. E greu să scrii o carte? V-a fost greu să scrieţi?

L.M.Ţ.C. Este greu să scrii o carte. Am şi scrisîn cuvântul meu de deschidere că acum, când văd cât de greu se scrie o carte, s-a întărit cultul meu pentru carte, pentru cuvântul scris. Vorba trece, dar cuvântul scris rămâne şi aş vreasă rămână ceva şi după mine, o carte pe care să o citească copiii, nepoţii mei.

S.V. Nu o carte, ci chiar mai multe. Vă doresc să scrieţi cât mai multe cărţi, cu aceeaşi exprimare simplă, dar care merge la suflet şi vădeşte o filozdfie proprie de viaţă creştinească, o viaţă românească, cu valori pe care le-am cam uitat, din păcate, cu această interminabilă tranziţie.

L.M.Ţ.C. Nu este bine să le uităm!

S.V. Tocmai aici este rolul dumneavoastră!

L.M.Ţ.C. O societate se bazează pe nişte piloni şi aceştia

sunt: familia, şcoala şi biserica. Aceşti trei piloni fac ca viitoarea generaţie să crească sănătoasă şi eu m-am străduit şi cred că am reuşit în anii mei de dăscălie să cresc nişte copii adevăraţi.

Am lucrai şi la ţara, 10 am am făcut naveta şi am avut şi acolo unii elevi eminenţi. îmi aduc aminte că unui elev îi dădeam media 10 (zece) şi m-a întrebat o colegă cum de îi dau zece, că ea îi fusese înainte profesoară şi îi dădea numai nota 9 (ca lumea să nu comenteze, pentru că îi era mătuşă),1a care eu i-am răspuns că, dacă ar exista nota 11, i-aş da 11, pentru că el deja scria poezie la vârsta de 12-13 ani, ştiu că l-am încurajat, i-am trimis

poeziile la o revistă; pe urmă eu am plecat de acolo şi nu ştiu ce s-a mai întâmplat. Este bine ca tineretul nostru să nu se rupă de tradiţiile sănătoase ale poporului, tradiţii foarte frumoase. Eu îi înţeleg şi pe tineri, am călătorit foarte mult, am avut această şansă de a vedea lumea. Mi-a plăcut să călătoresc, dar eu vă spun cu mare sinceritate, cred că aţi observat că sunt un om sincer, nicăieri nu este mai frumos ca la noi.

S.V. Nicăieri nu este mai bine ca acasă. In încheierea discuţiei noastre aş vrea să adresaţi un cuvânt final ascultătorilor noştri.

L.M.Ţ.C. Mă bucur că pot vorbi în direct cu mai mulţi oameni, căci bănuiesc că ne ascultă mai multă lume, să ia aminte că viaţa aceasta este foarte frumoasă, este cel mai frumos dar pe care noi l-am primit. Aud acum, cu durere aud, că viaţa este grea. Da, este grea, dar vă vorbeşte un om care a luptat toată viaţa. Eu sunt o luptătoare. Viaţa este frumoasă şi merită să o trăim.

S.V. S-o trăim aşa cum trebuie, îmi permit să adaug.

L.M.Ţ.C. Evident! Da, aşa cum trebuie, am spus mai înainte că trebuie să avem grijă de ceea ce facem, pentru că vom da socoteală pentru faptele noastre.

S.V[7]. Doamna L.M.Ţ.C., vă mulţumesc încă o dată pentru prezenţa în studio şi vă mai aşteptăm şi aşteptăm şi celelalte cărti ale dumneavoastră. Mult succes şi să vă ajute Dumnezeu să duceţi la capăt această „saga’de familie, cum a fost supranumită cartea dumneavoastră.

L.M.Ţ.C. Vă mulţumesc şi vreau să spun că mi-a plăcut foarte mult cum a fost numită. O să încerc, cu ajutorul

lui Dumnezeu. Dacă voi fi sănătoasă, voi scrie cele 3 volume şi chiar şi un al patrulea, care va fi un Jurnal de călătorie. Vă mulţumesc că m-aţi chemat şi oricând mă veţi chema voi veni cu drag la dumneavoastră!

S.V. Numai bine vă dorim!

L.M.Ţ.C. Şi eu!

5 moi 2000 - din interviul luat de Simona Vlasa, la Radio Renaşterea, transcris de pe casetă la 20 septembrie 2000
Cuvântî>cîncheiere

Orice familie îşi are istoria ei. O istorie orală, care se transmite din generaţie în generaţie aidoma folclorului. De altminteri, nu puţine secvenţe din istoria unor familii ilustre au devenit folclor: mit, legendă, baladă sau simplă anecdotă. Colportori anonimi le-au nimbatori au făcut din ele subiecte rizibile, după caz.

Rup ura sup€nGGrs, politiccQU(dsicvîTiiTîcitGpQnUa unor cronici de familie care exaltau isprăvile unei tabere, veştejind netrebnicia taberei adverse. Cînd în joc au intrat tehnici literare subtile, chiar sofisticate, s-a vorbit de adevărate capodopere.

Pe de altă parte fiecare familie îşi are cronicarul ei. Mitograful. Povestitorul. El simbolizează memoria clanului. El este cel care primeşte şi transmite mai departe un tezaur

care nu poate fi măsurat în aur. La nivelul unei comunităţi mai largi el este rapsodul. Aedul. În cuvintele sale meşteşugit potrivite vibrează etosul comunităţii. Etos şi epos.

Când cronicarul nu are alte ambiţii în afara voinţei de a fixa în scris cu onestitate personaje şi momente importante pentru destinul unei familii, care a cunoscut inevitabile suişuri şi coborâşuri, atunci gestul său seamănă cu acela de rânduire a pozelor intr-un album de familie ca acela invocat de Doamna L.M. Ţâmbrescu-Ciupeiu pe coperta primei sale carp. Poze îngălbenite de vreme în care un ochi atent descoperă un detaliu semnificativ care altfel ar fi rămas îngropat într-un ansamblu caduc. Descoperirea sa poate fi înţeleasă ca făcând parte dintr-un proiect mai vast, de Cercetare arheologică. O arheologie blândă, cum precizam' în cuvintele însoptoare de la finele cărpi sale de debut.

Iar dacă evocarea viza fapte din trecutul mai îndepărtat al familiei, subiectul textelor din actualul volum surprinde momente din trecutul apropiat sau chiar din realitatea imediată. Sensul acestui efort de rememorare, care este unu! decantator, apropie imaginea scribului de aceea a căutătorului de aur; amîndoi se străduiesc să separe pietrele prepoase de nisipul sau pietrişul inutil sau, cu vorbele autoarei: „Dacă îp răscoleşti amintirile, să ai grijă să te descarci dscBIBfi&plăcuts si să !badunidoar cc lelalte,
altfel rişti să porţi în spinare o povară inutilă, care îp îngreunează viaţa. ”

Aş spune că, dacă în primul volum, L.M. Ţâmbrescu Ciupeiu umbla în căutarea rădăcinilor din adâncuri, acum ea cercetează rădăcinile aeriene ale familie sale. Tot astfel, dacă acolo atmosfera era gravă, chiar tragică, pe alocuri, de astă dată o notă autoironică pigmentează rememorarea. Un textca acela

intitulat Greşeli, undesub această titulatură
Rădăcini aeriene
sunt inventariate erori şi defecte personale sau trecute în contul personal, stă grăitoare mărturie. Să adăugăm, de asemenea, că un ton eticist mai apăsat se face remarcat acum. Accentul moralizator şi didacticist trădează o anume formaţie, precum şi convingeri ferme pe care autoarea tine să le comunice ritos.

O menţiune aparte merită „strategia" de abordare a cititorului, pe care autoarea ştie să şi-l facă complice prin intermediul unor formule familiare şi a gamei orale a limbajului.

Mircea Petean

89

Cuprins

Cuvânt înainte..... 5
Anul 2000 8
Fiul rătăcitor.. 10
Soacră şi noră..... 13
Chiriaşii..... 16
Păpuşa..... 19
Blestemul (Casa părăsită)..... 22
Lăcomie..... 24
Triunghiul familiei..... 27
Prâslea..... 35
Inspecţia 39
Greşeli..... 43
Ultima bucată..... 47
Preţul corect..... 49
Prezentul simplu 51
Vise.. 53
Admiterea 2000..... 55
Dascălii..... 59
Străinul 61
Olimpiada mileniului..... 64
Rădăcini..... 66
Glonţul rătăcit..... 68
ADDENDA
interviul..... 73
Cuvânt de încheiere... 87

91

TIPAR INTERIOR EXECUTAT LA:
s.c. F.G.VLADY'S s.r.l Editura NAPOCA STAR str.Horea 47-49, ap.32, teI/fax:40/64/43.38.32, 094/794809 e-mail: napocastar@codec.ro
TIPAR COPERTĂ Şl LEGATORIE:
s.c. A&M GRAPHIS s.R.L
str.Anatols France 56, tel/fax:40/64/44.13.23,094/366751
Cîuj-Napoca